

Treball de fi de grau

Títol

Autor/a

Tutor/a

Departament

Grau

Tipus de TFG

Data

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

Castellà:

Anglès:

Autor/a:

Tutor/a:

Curs:

Grau:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès:

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ:	2
REPORTATGE AIGÜES TÈRBOLES.....	6
PREÀMBUL.	6
CAPÍTOL I. ENTREBANCS MEDIOAMBIENTALS.....	10
CAPÍTOL II. RETICENCES DEL POTENCIALS REGANTS	16
CAPÍTOL III. ESGOTAMENT DELS RECURSOS ECONÒMICS.....	27
CAPÍTOL IV. RESPONSABILITATS POLÍTIQUES	34
EPÍLEG.....	40
ANNEXOS.....	43

INTRODUCCIÓ:

Breu relació de les fonts del reportatge

La primera vegada que vaig sentir parlar del Canal Segarra-Garrigues va ser quan me'n va parlar un periodista de La Vanguardia fa cosa d'un any. A ell, al diari no li deixaven escriure gaire sobre el tema, a més no és un assumpte de la secció on ell escriu.

Pocs dies després de parlar-ne, em vaig posar en contacte amb en Josep Maria Escribà, un pagès “il·lustrat” de Belianes, una localitat entre Tàrrrega i Lleida. Ens vam trobar a Tàrrrega, em va ensenyar la infraestructura materialitzada fins al moment i em va ajudar a entendre la transcendència que podria tenir aquesta obra hidràulica si es plantegés com una eina vertebradora del territori.

El mateix Escribà em va parlar del geògraf Ignasi Aldomà, un altre dels firmants del manifesta de Vallbona i un dels experts que va assistir a les reunions del Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible (CADS) de la Generalitat. L'Aldomà es considera retirat de la lluita per repensar la funcionalitat del Canal Segarra- Garrigues, i per tant no ha volgut ser entrevistat, però a partir d'ell vaig conèixer de l'existència dels informes del CADS sobre l'estat de l'obra al 2013 i al 2015.

Entre els consultats per elaborar l'informe hi vaig veure la Cristina Sánchez, de l'organització ecologista SEO Birdlife. Vaig contactar l'entitat i vaig poder-la entrevistar per telèfon. Més endavant vaig observar que ICV era l'única força política que havia demanat en ple parlamentari explicacions sobre la gestió del projecte. Vaig acostar-me a la seu del partit a Barcelona, on em van dirigir a l'exdiputat Jaume Moya, amb qui vaig conversar també per telèfon. Ell em va parlar d'un informe el·laborat per la sindicatura de comptes l'any 2014 en relació a l'exercici 2010-11 sobre les obres del Canal. Em va explicar que en base a aquest informe i al del CADS de 2013, el partit va decidir

demanar a un advocat de cofiança, l'Úc Sierra, un document per presentar a la fiscalia i em va remetre al lletrat per a més dubtes. Sierra em va aclarir que la fiscalia havia desestimat obrir cap investigació, per manca d'indicis, però em va enviar el document i l'informe de la sindicatura. Moya em va recomanar parlar amb la Sara Vilà, diputada del seu partit per Lleida, que era qui s'havia encarregat de portar el tema.

Vilà em va explicar els entrebancs de CiU i ERC a l'hora d'aprovar una auditoria pública i em va passar la moció presentada al parlament a febrer de 2015. Recollida aquesta informació, amb més coneixements sobre el tema, vaig tornar a Tàrrrega a reunir-me de nou amb el Josep Maria Escribà.

Aquesta vegada em va obrir la porta a dues grans qüestions. D'una banda, em va parlar de la reticència dels agricultors de la comunitat de regants El Canelt a adherir-se al al Canal Segarra Garrigues i les disputes pel preu de l'aigua. D'altra banda, em va anomenar l'Iñaki Fraile, un enginyer hidràulic i ex alt directiu de Regsega, l'òrgan públic que controlava la UTE adjudicatària de les obres del Canal. Vaig posar-m-hi en contacte i vam quedar a Lleida, on em va entregar els informes que havia elaborat en el seu moment sobre el desviament pressupostari de l'obra i l'incompliment del contracte. També em va parlar de la causa oberta contra infraestructures.cat per assatjament laboral i em va avisar de la celebració del judici, al que vaig assistir en qualitat de premsa.

Amb els agricultors del Canalet hi vaig parlar en persona quan van assistir a Barcelona a una reunió a la Conselleria d'Agricultura, que intentava mediar en el seu conflicte amb el Canal Segarra Garrigues, encara que qui tenia la clau era la Confederación Hidrográfica del Ebro (CHE). Vaig mantenir algunes converses telefòniques amb el departament de premsa de la CHE i en alguns casos vaig ser remesa a dirigir-me al Ministerio de Agricultura, a qui vaig plantejar algunes preguntes per correu electrònic. Per últim, vaig demanar al Departament d'Agricultura parlar amb algú que tingués una idea global sobre el desenvolupament de l'obra i em van concertar una entrevista amb Oriol Ansón, responsable de desenvolupament rural. D'altra banda, l'ex conseller Joaquim Nadal em va respondre un breu email.

Qualsevol document o entrevista serà entregada a qui la requereixi. Als annexos només adjunto els documents que considero trascendents per al fonament del reportatge (dos dels informes que em va passar l'Iñaki Fraile, ja que els informes dell CADS i de la sindicatura són públics).

A continuació adjunto un breu diccionari de referències de persones i organismes per tal de facilitar l'accés del lector a la identificació de cada font i concepte en el moment que ho necessiti. En una publicació pensaria en afegir aquesta informació en forma de faldó.

REGSEGA: Empresa creada pel Departament d'Agricultura al 2002 per tal de controlar l'evolució de les obres del Canal Segarra Garrigues. Normalment aquesta tasca la fa un organisme anomenat REGSA, que controla la resta de regadius de Catalunya. Però, donada la dimensió del Canal Segarra Garrigues, el DARP va considerar necessari un organisme encarregat exclusivament del nou sistema de regadiu.

CADS (Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible de la Generalitat): Grup d'experts que elabora els informes sobre l'estat de l'obra.

DARP. : Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat.

UTE: Unió Temporal d'Empreses.

ASG: UTE adjudicatària de l'obra de la xarxa secundària del Canal Segarra Garrigues.

CHE: Confederación Hidrográfica del Ebro. Controla els temes relacionats amb la gestió de les aigües de l'Ebre i els seus afluents.

El Canalet: Comunitat de regants de Tàrrrega que lluita activament contra el preu de l'aigua exigit per ASG.

Iñaki Fraile: Ex director general de Regsega, posteriorment relegat a director tècnic. Actor de la demanda contra infraestructures.cat per assatjament laboral.

Justo Minguella: Vicepresident del Canalet.

Josep Maria Escribà: Agricultor firmant del Manifest de Vallbona

Josep Antoni Rosell: Secretari d'infraestructures del DARP del 1999 al 2003. Director General d'ASG de 2003 a 2007. Conseller d'ASG de 2007 a 2011.

Josep Grau: Conseller d'Agricultura de 1999 a 2003. President d'ASG des de 2010

Sara Vilà: Diputada d'ICV per Lleida

Jaume Moya: Ex diputat d'ICV

Cristina Sánchez: Delegada Territorial de SEO Birdlife a Catalunya.

REPORTATGE AIGÜES TÈRBOLES

PREÀMBUL.

Lleida, 3 de maig de 2016.

L'Iñaki Fraile camina amunt i avall pel passadís dels jutjats socials de Lleida. Té el seu advocat aprop, de peu i quiet. Fraile s'hi acosta amb la mirada fixada al terra i les mans agafades radere l'esquena. S'hi atura davant: “Sembla que es celebrarà, eh...”, diu en veu baixa, sense aixecar el cap, i respira profundament. Si més no, avui Fraile té la certesa que la citació judicial ha arribat a en Josep Antoni Rosell, exdirectiu d'Infraestructures.cat. L'empresa pública que Fraile ha denunciat per presumpte assetjament laboral.

En Josep Antoni Rosell apareix pel passadís dels jutjats àgil i fresc. Vesteix una americana fosca i pantalons color salmó. Les llums fluorescents li enrareixen el moreno d'agost sobre el rostre tranquil. En el judici d'avui no se l'acusa de res a títol personal. Només ha de testificar. L'Iñaki Fraile ha demandat Infraestructures.cat per vulneració de nou drets fonamentals, traduïbles per “moving”, durant el període que Rosell era el director general de la companyia.

Rosell passa per davant de Fraile com si no hagués notat la seva presència, o ni li importés. En canvi l'Iñaki Fraile sembla que hagi vist passar un mort. De fet, el demandant atribueix l'assetjament a desavinences en el passat amb el directiu. Concretament, quan Rosell dirigia l'empresa privada que Fraile havia de controlar des de l'administració pública. Pressumptament, les tensions van sorgir al voltant del desenvolupament del projecte del Canal Segarra Garrigues, la infraestructura de regadiu i la segona obra pública més costosa construïda mai a Catalunya (per darrere de la L9 del metro de Barcelona).

CRONOLOGIA DE LA RELACIÓ ENTRE FRAILE I ROSELL

Fraile i Rosell van coincidir per primera vegada en l'àmbit laboral quan es va posar en marxa el projecte del Canal Segarra Garrigues. Era 2002, l'última legislatura de Jordi Pujol. En aquell moment, Josep Antoni Rosell era Subdirector General d'Infraestructures al Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca de la Generalitat (DARP), des d'on es va gestar l'obra del Sistema Segarra-Garrigues.

A causa de les dimensions del projecte, el mateix Departament va crear l'empresa pública Regs del Canal Sistema Segarra Garrigues (REGSEGA) per què supervisés el desenvolupament de les obres. El propi Rosell va contractar com a director general del nou organisme a l'Iñaki Fraile, enginyer hidràulic amb experiència en altres grans sistemes de regadius de l'Estat.

Ara bé, la relació laboral entre els dos homes va variar un parell de vegades al llarg dels anys. Durant el període 2002-2012, Fraile no es va moure del sector públic, de REGSEGA, fins a ser acomiadat en un ERO al 2013. En canvi, Rosell va passar de l'administració pública a l'empresa privada de forma paral·lela a l'entrada i sortida de CiU de la Generalitat. De fet, en els anys que Rosell va absentar-se del sector públic, entre 2003 i 2010, va ocupar alts càrrecs dins la Unió Temporal d'Empreses (UTE) adjudicatària de les obres del Canal Segarra-Garrigues, precisament l'empresa que REGSEGA havia de controlar.

LA PORTA GIRATÒRIA, LLAVOR DEL PRESSUMPTE ASSATJAMENT LABORAL

Al 2002, el Departament d'Agricultura va adjudicar la construcció de la xarxa secundària a la UTE Aigües del Segarra Garrigues (ASG). Els encarregats de preparar el concurs d'adjudicació de l'obra van ser Josep Antoni Rosell, que gestionava la infraestructura del DARP, i l'ex-gerent de Convergència i actual President de la Comissió de Justícia del Parlament, Germà Gordó, que llavors era Secretari General

d'Agricultura. A la cadira de conseller hi seia en Josep Grau, qui per cert, des de 2010, és President de la UTE adjudicatària de les obres ASG.

La UTE ASG va signar el contracte de les obres amb el Departament d'Agricultura al juliol del 2003. Mesos després, quan el Tripartit es va fer amb el govern de la Generalitat, en Josep Antoni Rosell va fer girar la porta, del sector públic al privat, per passar a dirigir pròpia UTE ASG. A partir d'aquell moment (novembre de 2003) Fraile, des de REGSEGA, havia de defensar els interessos públics del Departament d'Agricultura, ja en mans socialistes, davant els interessos privats d'ASG, representats ja per Rosell.

Pressumtament, va ser en aquesta conjuntura que es van produir les suposades tensions entre Rosell (a ASG) i Fraile (a REGSEGA), quan l'últim va començar a notificar en els seus informes l'incompliment del contracte i un desajust econòmic de més del 80% per part d'ASG. Com a consqüència, Fraile va recomanar al Departament d'Agricultura deixar d'efectuar els pagaments que exigia la UTE fins que no s'aturessin les irregularitats.

Segons la demanda de Fraile, les discrepàncies amb Rosell van transformar-se en assatjament laboral quan, amb la tornada de CiU al Govern l'any 2011, Rosell també va tornar a la administració pública. Concretament va passar a dirigir l'òrgan de la generalitat que gestiona l'adjudicació d'obra pública: Infraestructures.cat, dins la qual s'havia integrat REGSEGA, on treballava Fraile.

A dia d'avui, l'ex-directiu de REGSEGA encara es pregunta com pot ser que Rosell, que coneixia tant bé el contracte perquè ell l'havia creat des del DARP, després l'incomplís des d'ASG i encara després tornés a ser el màxim responsable del mateix a Infraestructures.cat.

QUÈ ÉS EL CANAL SEGARRA GARRIGUES?

El Canal Segarra Garrigues (CSG) és la macroinfraestructura que ha de regar 70.150 hectàrees de cultius de les terres de Lleida. Va ser dissenyada amb l'objectiu d'introduir el regadiu i millorar la dotació de reg en diverses comarques de l'interior de Catalunya (la Noguera, la Segarra, l'Urgell, el Pla d'Urgell, les Garrigues i el Segrià), “incrementar la renda agrària, donar continuïtat al sector primari i fixar la població al territori”,

segons la descripció del l'informe de 2015 del Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible de la Generalitat (CADS) .

L'obra consta de dues parts, una competència de l'Estat i l'altra de la Generalitat. L'Estat s'ha encarregat del Canal Principal (CP), que transporta l'aigua des del Pantà de Rialb (Prepirineu) fins la Presa de l'Albagés (a uns 30 km de Lleida). L'Estat va acabar la construcció dels 85 km de CP a l'agost de 2015 de forma ajustada al pressupost de 467 milions d'euros, la meitat dels quals hauran de retornar els futurs usuaris del sistema de regadiu.

D'altra banda, la Xarxa Secundària (XS) és la infraestructura que ha de transportar l'aigua des del Canal Principal fins les finques dels regants i és competència de la Generalitat. El projecte es va pressupostar per 1069 milions d'euros i s'havia d'acabar en un període de nou anys, és a dir al 2011. Ara bé, a 2016, de les 70.000 ha projectades se'n poden regar 15.000 ha, de les que només 8.500 ha estan en explotació, segons les dades Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca de la Generalitat (DARP), que preveu que les obres s'allarguin entre deu i quinze anys més.

LES AIGÜES TÈRBOLES:

A causa de la delicada viabilitat de la macroinfraestructura corresponent a la Generalitat, el govern va encarregar al 2015 un informe al Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible (CADS). El text resultant arranca amb la constatació que “la concepció, el disseny i el desplegament del canal possiblement serien molt diferents si actualment es pogués començar de nou”. El cas és que des que es van iniciar les primeres obres, el macroprojecte ha topat amb nombroses dificultats interrelacionades de caràcter ecològic, social i econòmic.

CAPÍTOL I. ENTREBANCS MEDIOAMBIENTALS

El Segre i les aus.

El projecte del Canal Segarra- Garrigues no es pot entendre sense considerar les característiques del paisatgístiques del territori on s'ha de desenvolupar. Les rega el Segre i són la zona amb més densitat i diversitat d'aus del territori català, factors que no van ser tinguts prou en compte a l'hora de plantjar el dibuix de l'obra. El disseny homogeni i de reg intensiu que es va projectar ara compromet la viabilitat de la pròpia infraestructura.

Els entrebancs mediambientals per a la realització de l'obra tal i com estava prevista inicialment sorgeixen de forma independent als problemes socials i econòmics amb què també topa el projecte. Però diferents qüestions ecològiques impliquen la necessitat de replantejar el disseny inicial de l'obra, fet que adoba la incertesa al voltant del resultat final de la mateixa. Una incertesa que acaba per agreujar els propis problemes econòmics i socials.

DISMINUCIÓ DE CABALS i RETROCÉS DEL DELTA DE L'EBRE

L'informe de febrer de 2015 elaborat pel Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible de la Generalitat (CADS) dictamina que les previsions per la reserva d'aigua del regadiu del Segarra-Garrigues es van basar en “supòsits optimistes respecte el cabal realment circulant”. Fet que ara posa en risc l'optimització de la infraestructura.

El mateix informe afirma que “El Riu Segre amb el seu cabal actual no permet alimentar el canal d'Urgell i el Canal Segarra-Garrigues a ple rendiment, a més de garantir el cabal ambiental del Segre”, greuge que també ha estat senyalat pel partit polític Iniciativa per Catalunya Verds (ICV).

El CADS considera que per poder assumir un cabal de 309 hm³/any, la reserva que la Confederación Hidrogràfica del Ebro preveu pel CSG, requereix impulsar d'una banda, l'anomenat projecte d'harmonització del Segre i la Noguera Pallaresa i, d'altra banda, la

modernització dels sistemes de reg del Canal d'Urgell, que ara mateix és poc eficient i presenta elevades pèrdues d'aigua. Ambdues mesures generen polèmica a causa de l'alta inversió que requereixen. Sobretot si es té en compte que les parts altes de la Noguera Pallaresa i del Segre són font d'energia de centrals elèctriques, que exigiria ser compensades econòmicament per a qualsevol perjudici.

La delegada territorial de l'associació ecologista SEO Birdlife a Catalunya, Cristina Sánchez, assegura que el Segre experimenta una tendència a la disminució, causada i (o) agreujada pels efectes del canvi climàtic sobre el volum de les precipitacions. En base a les dades de la seva organització, Sánchez estima que el cabal del Segre pot arribar reduir-se fins un 10% abans de 2040, fet que es traduiria en un retrocés del Delta de l'Ebre.

El cap de Desenvolupament Rural del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat (DARP), Oriol Anson, treu ferro a l'assumpte. Assegura que el Canal Segarra -Garrigues afecta al Delta “com qualsevol actuació sobre el riu”, però remarca que el Delta depèn de molts factors, “de totes les actuacions que es facin riu amunt”.

La delegada de SEO Birdlife també afegeix que l'augment d'activitat agrària intensiva pot provocar l'increment de les plagues en els cultius, la disminució de la qualitat de l'aigua i l'augment de la salinitat al tram baix del riu Ebre “per la dilució de nutrients i fitosanitaris presents al sòl”, el que pot perjudicar tots els ecosistemes de la zona, apunta.

Però els problemes ecològics no acaben amb l'alteració del rius Segre i Ebre. Al contrari. La principal manca de previsió d'impacte ambiental del projecte va ser passar per alt la pèrdua d'hàbitats d'aus protegides a causa de la transformació dels cultius i de les concentracions parcel·làries executades per optimitzar la xarxa el reg. De fet, el plantejament inicial de l'obra incompleix la única normativa de la Unió Europea en matèria de protecció de la biodiversitat, la Directiva Natura 2000. Complir les exigències ha implicat replantejar el conjunt del sistema de regadiu amb el projecte a mig executar.

PROTECCIÓ D'AUS ESTEPÀRIES - ZONES ZEPA

Resulta que de les 70.150 ha que hauria de regar el Canal Segarra Garrigues, 41.184 ha estan protegides per la Directiva Natura 2000 de la Unió Europea, que les qualifica de zona ZEPA (Zona Especial de Protecció d'Aus). La normativa es basa en què alterar el tipus de cultius, i per tant el medi, perjudicaria l'hàbitat d'espècies protegides. Segons posa de manifest l'organització ecologista SEO Birdlife, per exemple el sisó fa servir els cereals per l'aparellament.

Sentències del Tribunal de la Unió Europea

Per aquest motiu, l'any 2007 el Tribunal de Justícia de la UE va emetre una sentència condemnatòria contra el govern espanyol i català. Atacava la forma que havia estat autoritzat aquest canal i exigia una major protecció pels ocells a tot Espanya, però amb la puntualització que cada Comunitat Autònoma havia de designar les seves ZEPA i Catalunya no ho havia fet, aclara Sánchez. Al territori català quedaven mal cobertes les zones del Delta de l'Ebre i les d'influència del Canal Segarra-Garrigues, però aquesta reclamació de la UE es va tancar una vegada la Generalitat va decretar les seves zones ZEPA.

Ara bé, el pla de reajustament del projecte no va satisfer les exigències comunitàries. Al 2010, el Tribunal de Luxemburg van emetre una segona sentència com a conseqüència d'una demanda presentada per SEO Birdlife. L'organització plantejava una queixa contra el projecte de regadiu, “perquè no estava ben plantejat, era sobredimensionat, i consideràvem que tindria un impacte molt greu sobre les hectàrees”, senyala la Cristina Sánchez. La nova sentència va suposar refer tot l'estudi d'impacte ambiental. Com a resposta, la Generalitat va proposar ampliar a 11.000 ha més les zones ZEPA, sobre les 20.000ha ja decretades, però la solució definitiva és lluny de perfilar-se.

D'una banda, encara no s'ha construït infraestructura en la majoria de zones de protecció d'aus. I per altra, segons reconeix el responsable de Desenvolupament Rural del DARP, avui el mapa del Canal presenta una gran amalgama de diferents possibilitats de reg en funció de cada zona i es difícil saber què passarà quan es comencin a explotar.

Així és com ara per ara, “la Comissió Europea manté obert un procés d'infracció per insuficient protecció dels ocells esteparis en el projecte de regadiu i concentració

parcel·lària associat al CSG (aplicació deficient de la Directiva Ocelles)” segons l'informe de 2015 CADS. L'activista de SEO Birdlife especifica que la Generalitat “i dic Generalitat perquè a vegades és territori i a vegades Agricultura”, puntualitza, ha d'emetre informes periòdics per informar de l'evolució del projecte .

Tot i així, SEO Birdlife alerta que les zones d'aus estepàries de Lleida en les darreres dècades ja s'havien anat transformant en regadiu i que les ZEPA quedaran com a illes dins un territori que es transforma. Per tant, la protecció dels hàbitats tampoc està garantida, afirmen. “De fet nosaltres estem alertant a l'administració que el projecte no està acabat, i ja percebem que les poblacions estan davallant”, adverteix Sánchez.

L'activista assegura que regar les parcel·les no és el mal major, sinó que la concentració parcel·lària, que va lligada a l'eliminació de marges de vegetació natural per l'optimització de les finques, suposa una modificació més agressiva del medi. En aquest sentit apunta que el reg de suport pot significar la mateixa amenaça que la transformació al regadiu si implica una intensificació de l'explotació.

L'organització ecologista senyala que Catalunya, per la seva ubicació geogràfica, fa de pont entre poblacions d'aus estepàries del sud de França, per tant amenaçar les espècies al territori de Ponent suposa un altre risc és trencar l'intercanvi genètic de les espècies.

Ningú va caure en l'existència de la directiva Natura 2000 quan es va dibuixar el projecte? El previ estudi d'impacte ambiental es va prendre a la lleugera? O simplement no es va prestar atenció a les veus que després es van fer sentir davant la UE? Cristina Sánchez, activista de SEO Birdlife Catalunya, assegura que al 2001 la seva organització i Ecologistes en Acció ja van advertir del risc per la biodiversitat que plantejava el disseny de la infraestructura. “Així com l'incompliment tàcit de la Directiva Natura” afirma Sánchez, que remarca que ningú va apreciar les advertències mediambientals fins que no es van veure instats pel Tribunal de Luxemburg.

Línies difoses de delimitació de les ZEPA.

El vicepresident del Canalet, una de les comunitats de regants que en un futur s'haurien d'adherir al CSG, explica que en l'assemblea de març d'aquest 2016 de la Comunitat de Regants del Canal Segarra- Garrigues, es va anunciar que unes parcel·les d'Agro-Sorigué que entraven dins de les teòriques zones ZEPA , ara quedaven excloses del

regadiu del CSG i havien estat recalificades com a zona regada pel Canal d'Urgell. Aquest és un regadiu històric i tècnicament deficient, però que subministra aigua a algunes de les zones que en el futur hauran de vincular-se al Canal Segarra-Garrigues. La consternació d'alguns pagesos es va deure a què l'agroindústria Sorigué pertany al mateix Grup Sorigué que forma part de la UTE adjudicatària de les obres del Canal, ASG.

D'altra banda, l'enginyer hidràulic, Iñaki Fraile, assegura que arrel de les sentències del Tribunal de la UE es va redibuixar el mapa del projecte “ a través d'un acord entre Medi Ambient i la UTE ASG”. Però, tot i que s'havia reduït el nombre d'hectàrees a regar i a transformar al regadiu, els costos de l'obra no van disminuir.

Què suposen les ZEPA pel projecte del CSG?

El reconeixement de les zones ZEPA ha disminuït el nombre total d'hectàrees regables pel canal, passant de les 70.150 ha a les 68.645 ha, i ha canviat el tipus de reg que es pot aplicar en altres hectàrees. La superfície a convertir en reg de transformació s'ha reduït en 11.355ha, de 47.110ha a 35.755 ha. La resta només podran disposar de reg de suport per als cultius de secà, sense possibilitat de transformació al regadiu en base a un reg intensiu.

Canviar el disseny inicial del projecte, amb una disminució de la dotació de reg, com a conseqüència redueix el volum d'aigua necessària per al projecte, una qüestió en disputa a la Confederación Hidrográfica del Ebro (CHE), que regula els cabals del nou projecte de regadiu. L'organisme té la seu a Saragossa, però controla les aigües del Canal Segarra-Garrigues, perquè provenen del riu Segre, afluent de l'Ebre i per tant, competència de l'Estat.

La delegada de SEO Birdlife a Catalunya considera que als pagesos afectats per les zones ZEPA se'ls hauria de compensar d'alguna manera, ja que la diversitat que protegeixen, l'hàbitat d'aus estepàries, és un bé comú sense retorn lucratiu. Però de moment no hi ha un pla de compensació previst, segons Oriol Anson, el cap de Desenvolupament Rural.

El Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible reconeix que amb “els coneixements actuals possiblement s'hauria fet un procés de designació de les Zones

d'Espècial Protecció d'Aus (ZEPA) més participat pels actors del territori, amb més reflexió en temes estratègics i amb un plantejament que garantís, des d'un bon inici, un sistema de repartiment de càrregues i beneficis equitatius” entre els afectats. Però com que no hi ha una proposta en ferm que convenci la UE, encara és ambigu quines finques queden o no afectades pel nou disseny de l'obra.

El responsable de Desenvolupament rural reconeix que la variació del projecte inicial ha pogut reduir “les expectatives de retorn de la inversió dels regants afectats i reduir el seu nombre”. Així és com la manca de planificació mediambiental ha agreujat el problema social.

CAPÍTOL II. RETICENCES DEL POTENCIALS REGANTS

Alt cost de l'aigua, envelliment de la població agrària i pèrdua de cultius mediterranis

Per què es necessita treballar per l'adhesió de nous regants?

A finals de 2015, es regaven 8300ha, xifra que significa la meitat de les que es troben en situació de poder regar i una desena part del total del projecte planificat.

Sumat a la incertesa generada per la decretació de zones ZEPA, les reticències dels pagesos a adherir-se al canal són bàsicament econòmiques. D'una banda, un possible canvi de tipus de conreus de secà per regadiu requereix una inversió inicial que la majoria d'agricultors no tindria previsions de recuperar, degut a la manca de relleu generacional en el sector agrícola. Tot i així, tota la infraestructura no exigeix un canvi de conreus, sinó que també admet l'aplicació de reg de suport per a cultius de secà, que garanteixi cert nivell de productivitat en les collites. Ara bé, la queixa dels pagesos rau en l'alt cost de l'aigua que estableix ASG, la UTE adjudicatària de l'obra, que no només dissenya, sinó que també construeix el canal i posseeix el dret d'explotació de l'aigua que hi circula.

El cap de desenvolupament rural del Departament d'Agricultura, Oriol Anson, detalla que a data desembre de 2015, quatre anys més tard de la data prevista de finalització de les obres, la superfície regable del Canal és de 15.000 hectàrees (el 22 % del total projectat) i que a finals de 2016 contenen que s'hi hauran afegit unes 1300 ha més.

Ara bé, el Departament d'agricultura defensa que darrerament l'obra que s'executa de seguida es posa en reg. Però això no respon a un canvi de massiu de la predisposició dels potencials regants. Sinó que des de 2011, l'administració requereix un previ compromís dels agricultors d'un determinat sector, com a condició per què hi hagi inversió pública per a construir-hi infraestructura. És a dir, el que es construeix es posa en funcionament perquè si no, no es construiria.

El compromís dels regants per iniciar el desenvolupament de l'obra és una mesura correctora dels últims anys. Fins llavors s'havia fet obra sense requerir l'aval dels regants i el pressupost invertit no es traduïa en hectàrees en rec. Fins al 2011 s'havien gastat 700 milions d'euros (al voltant del 70% del projecte i només s'havien adherit 300 dels 17.000 regants potencials), segons les xifres del CADS.

Per no allargar la dinàmica, que qüestionava el sentit de tanta inversió pública, el primer govern d'Artur Mas va decretar un paquet de mesures a les que es va donar el nom de Lleis Òmnibus. En concret, la *Llei 10/2011 de simplificació i millorament de la regulació normativa* estableix que “només es construeix si hi ha peticions concretes d'agrupacions d'usuaris que es coresponsabilitzin de la inversió (demanda solvent)” i per “agrupacions d'usuaris” s'entén al voltant del 80% de regants d'un mateix sector, dels 15 en què es divideix el regadiu.

Per què es necessita als regants?

La manca de regants compromet la viabilitat econòmica de la infraestructura, ja que segons l'establert en el projecte, són els agricultors qui ha de finançar el 50% del cost del Canal Principal (és a dir 222 milions d'euros dels 444 totals), i el 30% de la Xarxa Secundària, pressupostada en 1069 milions d'euros.

La falta de la inversió dels regants per tirar endavant la part estatal, el Canal Principal, es va esmenar, si més no de forma temporal, quan la Generalitat va assumir l'any 2005 avançar els 222 milions corresponents als agricultors, per tal que l'Estat espanyol, a través de l'empresa Aquaes, pogués engegar les obres. Ara bé, a data de 18 de març de 2016, el Ministerio Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente assegura que la Generalitat té un deute 63'5 milions d'euros per aquest concepte.

En relació al deute, el responsable de Desenvolupament Rural del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca (DARP), Oriol Anson, declara que la Generalitat té un crèdit a 25 anys, que tornaran “els regants quan estiguin regant al 100%”. Anson preveu recuperar la xifra en 100 o 150 anys, però remarca que els càlculs es van preveure amb la idea de “començar i acabar, i ara que anem fent poc a poc, el sistema trontolla una mica i s'allarguen els terminis” .

Com a mínim, la construcció del Canal Principal està finalitzada i ja és funcional. En canvi, la falta de liquiditat de la part corresponent als pagesos encara dificulta el desenvolupament de la Xarxa Secundària, a càrrec de la Generalitat, que també està condicionat per la disponibilitat pressupostària del DARP. L'Oriol Anson estima la partida d'entre 10 i 15 milions d'euros. Calcula que “entre una cosa i l'altra encara caldran més de 10 o 15 anys per acabar les obres”.

Per què els regants no s'han adherit encara?

L'informe del Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible de la Generalitat (CADS) de febrer de 2015 diagnostica que: “Els regants potencials han vist amb incertesa la recuperació de la inversió que suposava connectar-se al CSG, condicionant la seva adhesió al reg”. La incertesa s'atribueix a múltiples factors, entre els quals destaquen l'envelliment de la població activa agrària, l'extensió relativament petita de les finques i el fet que alguns cultius de secà tinguin un elevat valor afegit superior i un cost inferior als de regadiu.

Per això el Consell Assessor recomana a nivell immediat : “Reforçar l'activitat de promoció d'adhesions de regants a través de tots els instruments que estiguin a disposició de l'Administració, atès que aquest és un factor clau per a la viabilitat econòmica del projecte”.

L'EXPLOTACIÓ L'AIGUA, PROPIETAT DE LA UTE ASG

El projecte va ser concebut en una època de bonança econòmica. El pagès de Belianes Josep Maria Escribà recorda l'entusiasme amb què es venia l'adhesió al regadiu a la Fira Agrícola de Sant Isidre de 2004, però remarca les reticències dels pagesos a adherir-se a un sistema amb tant poques garanties: sense concessió de cabal (que a dia d'avui encara no té, només disposa d'una reserva), amb un cost de l'aigua elevat i amb exigències de transformació dels cultius.

La peculiaritat del Canal Segarra-Garrigues és que l'explotació de l'aigua no pertany directament als pagesos, com sí que passa als altres regadius de Catalunya. Sinó que durant 30 anys des de la data de finalització de la infraestructura, els drets d'explotació de l'aigua que circula pel canal els té la mateixa UTE que dissenya l'obra, la dirigeix i executa la reconcentració parcel·l·lària.

Segons afirma l'enginyer hidràulic Iñaki Fraile, com que la mateixa UTE que executa l'obra posseeix l'explotació dels recursos hidràulics, cobra el manteniment de la infraestructura a través del preu de l'aigua. Fraile assegura que per tal de poder tornar l'obra en perfecte estat passats els 30 anys del seu període d'explotació (com exigeix el contracte), l'empresa ASG inclou dins el preu de l'aigua que exigeix als pagesos un fons de reposició . Així que a l'hora de la veritat “als pagesos se'ls fa pagar una obra nova”, afirma Fraile

L'enginyer hidràulic, i ex director general de REGSEGA, explica que els pagesos no tindrien problema a assumir el 30% del cost de l'obra, però sí que el tenen en pagar l'aigua al preu fixat per ASG, 15 cèntims per hm³ (hectòmetre cúbic), “que és molt elevat”, assegura. Si no hi hagués concessió, sinó cessió als regants un cop acabada l'obra, com és habitual, aquest increment no seria necessari, afirma.

Ara bé, “la inversió pública realitzada en el CSG s'hauria de recuperar, en la part més gran possible, mitjançant la política de preus. Això fa que sigui especialment compromès reduir la tarifa que han de pagar els potencials regants”, reconeix l'informe del CADS 2015. Com a conseqüència, el preu de l'aigua es dispara.

Els diferents interessos al voltant de l'explotació del canal provoquen una situació de peix que es mossega la cua. La UTE exigeix un alt cost de l'aigua, que no tots els pagesos estan en condicions d'assumir. Com que manca la inversió dels pagesos, al projecte li falta liquiditat. Aquí es troben dues possibles solucions. O que als pagesos, d'alguna manera, els surti a compte realitzar la inversió (llogant o venent la finca a una agroindústria) o que la UTE rebaixi els costos d'explotació de l'aigua.

Explosió del conflicte pel preu de l'aigua: La Comunitat de regants del Canalet

De les hectàrees 15.000 ha que el Departament inclou en el càlcul de les que estan disposició de regar, 1800 ha corresponen a les finques de la Comunitat de Regants del Canalet, el regadiu de les quals no ha estat finançat ni per ASG ni per la Generalitat. De fet, les discrepàncies respecte el preu per l'explotació de l'aigua entre UTE i pagesos, s'eleva al màxim exponent en la situació que viu la Comunitat de Regants del Canalet.

Aquesta comunitat de regants de Tàrraga va construir amb els seus propis mitjans el regadiu que utilitzen i que ASG exigeix que connectin al seu canal. L'adhesió dels

regants del Canalet suposaria un augment en les xifres i en l'èxit del projecte de Segarra- Garrigues.

Durant un mes, entre abril i maig d'aquest any 2016, els 300 agricultors de la comunitat de regants del Canalet de Tàrraga no van disposar d'aigua per regar les seves 1800 hectàrees de conreus, el que va comportar-los-hi pèrdues per valor de gairebé dos milions d'euros, segons el vicepresident del Canalet, Justo Minguella.

El 21 d'abril, la Comunitat General de Regants del Canal d'Urgell va tallar el subministrament als regants del Canalet "per estar regant de forma il·legal", segons defensa el president del Canal d'Urgell, Ramon Carné, qui apel·la al conveni de 1963 que només garanteix aigua d'octubre a març per aquests regants.

Carné assegura que "en anteriors estius només s'ha subministrat aigua al Canalet de forma excepcional". En canvi, els regants d'aquesta comunitat argumenten que les condicions de reg van canviar al juny de 2001, quan es va construir el Pantà de Rialb. Llavors, la Confederación Hidrográfica del Ebro (CHE) va redistribuir els cabals del Canal d'Urgell i va acceptar que el Canalet regués també durant l'estiu, fins que es construís el Canal Segarra-Garrigues, ja que està adscrit a les seves aigües. Arrel de la redistribució, els agricultors del Canalet van transformar les plantacions de cereals d'hivern, per vinyes, festucs o ametlles, les collites que el tall d'aigua va posar en risc de perdre.

Conflicte amb la Comunitat de Regants del Canal Segarra – Garrigues

Justo Minguella assegura que aquesta ha sigut la primera primavera, des de 2001, que el canal d'Urgell els deixa sense aigua i atribueix el tall de subministrament a "pressions de la Comunitat de Regants del Canal Segarra-Garrigues". Al 2014, la Comunitat de Regants del Segarra-Garrigues ja va reclamar a la CHE que el Canalet havia de vincular-se al seu canal.

La gestió de l'aigua és el que genera el conflicte. El Canalet considera injust el preu de l'aigua que els exigeix la UTE, ja que els regants van rehabilitar pels seus propis mitjans la seva xarxa de regadius "perquè estava en molt mal estat", assegura Minguella. Per aquesta raó, els regants del Canalet rebutgen adherir-se a la xarxa del Segarra-Garrigues, ja que la gestora de la infraestructura (ASG) vol cobrar-los-hi l'explotació de

l'aigua al mateix preu que la cobra a les finques on sí que ha executat reconcentració parcel·lària i ha construir obra.

Minguella afirma que la vinculació al Segarra-Garrigues els suposaria pagar cinc vegades més que per l'aigua del Canal d'Urgell, i que ningú els explica com pot ser que es dispari tant el preu, si no és pel lucre d'ASG. El Vicepresident del Canalet alega també que adherir-se a la Comunitat de Regants del Segarra-Garrigues és com "firmar un xec en blanc", perquè desconeixen quins són els acords ja pactats amb la UTE, que fixa el preu, i la seva comunitat de regants. "Arriben a pactes sense que prèviament s'hagin debatut a les assemblees" destaca Minguella, que recorda que el Segarra-Garrigues encara no està finalitzat.

Després d'un mes sense aigua, Minguella assegura que "la gent estava nerviosa i amb la sensació de negociar amb una pistola apuntant al cap". Ara bé, la situació es va esmenar temporalment quan la Confederación Hidrográfica del Ebro va resoldre que per passar aquest estiu el Canal d'Urgell els tornés a obrir l'aixeta, per tal d'evitar més pèrdues en les collites mentre es renegocien les condicions.

ENVELLIMENT POBLACIÓ AGRÀRIA I ÈXODE RURAL:

L'èxode rural és un dels factors que deixa sense relleu generacional als agricultors de les terres de Ponent i, per tant, qüestiona la viabilitat de l'alta inversió que exigeix la transformació dels conreus de secà al regadiu. No només es tracta d'un canvi de cultius, procediments i maquinària, sinó que a més augmenta la dotació d'aigua necessària per regar.

El Cap de Desenvolupament Rural del DARP, Oriol Anson, opina que qui no vulgui fer la inversió amb el regadiu, al final es quedarà sense renda. Encara que el mateix Anson reconeix que a la majoria d'explotacions familiars potser no els surt a compte la inversió, defensa que el regadiu és valor afegit per les finques de cara a un futur lloguer o venda.

Tot i així, Anson accepta que cal un plantejament sobre "si la volem que la indústria arribi a tenir grans superfícies o volem continuar amb l'esquema que hem tingut fins ara, explotacions familiars de menys superfície".

En aquest sentit, el partit ICV, en una moció presentada al Parlament al febrer de 2015, reivindica la necessitat de garantir l'accés a l'aigua a través d'un preu accessible per les petites explotacions familiars les quals, amb l'actual preu, es veuen en la impossibilitat de competir amb les grans corporacions agroindustrials que fomenten l'especulació del sòl agrari del Canal Segarra-Garrigues.

D'altra banda, Anson comenta que a nivell europeu per pal·liar l'èxode rural es promouen programes de desenvolupament rural, amb els quals el passat 2015 es van incorporar 770 joves al sector agrícola català.

CULTIUS MEDITERRANIS

Com a resultat de la falta de relleu generacional, és difícil de recuperar l'esforç econòmic que suposa la transformació al regadiu per un agricultor individual a curt o mitjà termini. Per això, l'informe del CADS recomana potenciar i consolidar els productes agraris mediterranis que es cultiven actualment al territori, que a més estan adaptats a les condicions ambientals de la zona, requereixen un consum d'aigua reduït, i a banda d'aportar un alt valor afegit, tenen mercat a escala nacional i internacional.

El partit ICV coincideix amb el diagnòstic del CADS sobre el model agrícola plantejat pel CSG. En la moció presentada al Parlament, argumentaven que Lleida, “com a principal capital agrícola i principal zona de producció agropecuària té una responsabilitats davant el món i els consumidor-es”.

PLANTEJAMENT D'UN NOU PARADIGMA DEL CANAL SEGARRA-GARRIGUES

EL Manifest de Vallbona: “D'un projecte de regadiu a un projecte de territori”.

El Manifest de Vallbona reuneix un conjunt de professionals de diversos àmbits, des de professors universitaris a pagesos, que no és que s'oposin a l'existència del Canal Segarra- Garrigues, sinó que estan en contra de la concepció amb què es va impulsar des del primer moment. En comptes de la idea “massa genèrica i exclusivament

productivista”, reivindiquen una eina de revertebració del territori català, sota el lema: “Lleida vol protagonisme i al país li convenen nous horitzons”.

Els firmants del manifest veuen en el CSG l'oportunitat de a través d'un projecte agrícola, revitalitzar el Ponent català. En paraules del membre del col·lectiu i pagès de Belianes, Josep Maria Escribà, “el Canal Segarra-Garrigues hauria de ser per Lleida el que els Jocs Olímpics van significar per Barcelona”.

La declaració del col·lectiu es va signar a Vallbona de les Monges al 29 de Maig de 2004. Un any abans s'havia construït la central de bombeig a Rialb i s'havia iniciat la construcció del canal. A la tardor del mateix any, només un 7% dels potencials regants s'havia compromès a adherir-se al projecte de regadiu. Arrel de l'enfocament que prenia el projecte aclaparat pels interessos de la UTE ASG adjudicatària, segons denuncia el col·lectiu, van decidir crear una plataforma per estendre la seva visió sobre les possibilitats de la infraestructura. Entre 2004 i 2007, els firmants del manifest han convocat jornades tècniques, assemblees, manifestacions, i concedit entrevistes als mitjans de comunicació.

El Manifest de Vallbona parteix de la constatació que a dia d'avui no es pot percebre el projecte del CSG de la mateixa manera que quan va ser plantejat sobre la base que: “Des de l'entrada en funcionament del canal d'Urgell l'any 1865, les terres i poblacions de secà que en quedaren al marge han vist amb impotència com els veïns del regadiu prosperaven i ells s'empobrien i havien d'emigrar”.

Per això, asseguren que el projecte de canal Segarra-Garrigues suscita en els secans l'esperança de pal·liar aquest “greuge històric”. L'economia i la societat d'avui no es pot comparar amb la de fa un segle, admeten: “els regadius urgellencs ja no són terra de promissió i els secans s'han adaptat a les pròpies capacitats”. Per tot plegat, el col·lectiu del manifest de Vallbona reivindica un nou enfocament del canal adequat als temps actuals.

D'altra banda, reclamen una nova cultura de l'aigua; "S'ha de modificar el plantejament productivista del regadiu inicialment previst de forma que aquest no sigui en si mateix un fi sinó una eina per al desenvolupament rural”, resa el manifest. Com a

conseqüència, en relació al preu de l'aigua, el col·lectiu de Vallbona planteja que s'estudiï de forma més acurada el cost just que hauran d'assumir els regants, ja que la repercussió de la infraestructura, els seus fluxos i beneficis econòmics repercutiran en "tots els sectors de les comarques de Lleida" .

Al desembre 2007, el Manifest de Vallbona va decidir portar les seves reivindicacions a les institucions polítiques i es van constituir com a partit polític, Compromís per Lleida. Segons els principis fundacionals, el partit entén que el rol del sector agrícola de Lleida passa pel foment i la promoció d'aquells productes i activitats "que aprofiten els recursos del territori i contribueixen al manteniment del seus valors mediambientals i patrimonials, la fixació de la població local i la seva projecció exterior".

En Josep Maria Escribà considera que Lleida ha d'entendre el benefici que Barcelona es proclami "la millor botiga del món" , perquè Ponent en pugui ser el principal proveïdor. Per això defensen el desenvolupament de les produccions alimentàries amb denominació d'origen, les produccions ecològiques, "els slow foods", les artesanies alimentàries, la cuina de qualitat... "que són també la base d'una millora de l'autoestima i la projecció exterior de Lleida".

En relació a l'equilibri del territori català, ofereixen serveis que "no troben al lloc idoni a les àrees més congestionades del litoral". I es queixen que "les terres de Lleida no poden només acollir plantes de residus o equipaments extensius que no vol la regió metropolitana de Barcelona, sinó que requereixen també serveis substantius de metròpoli (recerca i formació especialitzada, equipament governamental, àrees econòmiques especialitzades,...)".

Altres usos de l'aigua

La reorganització del territori passa també perquè Lleida sigui solidària amb Barcelona, afirmen, i amb la resta de Catalunya, per aquesta raó posen sobre la taula un Pacte Nacional per l'Aigua que doni resposta a les necessitats de tots els territoris. Assumeixen que els regadius de Lleida, que representen "de llarg el principal consum d'aigua de Catalunya", tenen un ampli marge per a la modernització. Proposen que l'estalvi facilités els recursos hidràulics per a l'estabilitat de l'abastament de l'àrea metropolitana.

Com a contrapartida demanen que, per arribar-hi, es disposi de les disponibilitats financeres que poden sortir del mateix abastament de Barcelona, les quals haurien de servir per altres projectes territorials a Ponent. Així, subministrar aigua a la capital catalana suposaria “un mitjà i una excusa per a construir un país més integrat”.

L'informe del CADS 2015 també apunta la possibilitat d'aprofitar la infraestructura per altres usos no agraris”, ja que les previsions per al regadiu van ser excessivament optimistes i el projecte es troba “en una complexa situació econòmica”. Però cal tenir en compte que portar l'aigua del Segarra-Garrigues per abastir la zona metropolitana de Barcelona demanaria una reforma legislativa, ja que ara per ara la llei no contempla que la capital catalana pugui beure del riu Ebre. A més, la mesura implicaria necessàriament una compensació econòmica pels regants, ja que ells haurien finançat part de la infraestructura.

Què passarà amb les agroindústries?

D'altra banda, una idea del col·lectiu del Manifest de Vallbona és potenciar el cooperativisme davant les grans explotacions agroindustrials. El canvi de model d'explotació del Canal Segarra Garrigues que reivindica el col·lectiu (discurs posteriorment assumit per Compromís per Lleida) també el comparteix el partit polític Iniciativa per Catalunya Verds, que critica que el model agroindustrial comporta un consum d'aigua i energia difícils d'assumir ecològicament, i alerta del risc que l'elevat cost de l'adhesió al nou reg provoqués que el model d'explotacions familiars fos substituït per un de conreus extensius automatitzats.

Ara bé, cal anomenar que amb el pas del temps l'amenaça de l'aparició d'un oligopoli d'agroindústries s'ha reduït. Tant en Josep Maria Escribà com el President de la Comunitat de Regants del Canal Segarra- Garrigues, Josep Maria Jové, que generalment tenen visions confrontades sobre la viabilitat del projecte, coincideixen en què les grans agroindústries no tenen especial interès en la zona banyada pel Segarra-Garrigues. El motiu és l'extensió relativament petita de les finques, que suposa haver de negociar amb molts propietaris per aconseguir una extensió prou gran per fer-la rendible en termes industrials.

En resum, la manca de consideració de les característiques de la població activa receptora del projecte ha debilitat l'èxit de la infraestructura. Una conversió massiva als cultius de regadius no té en compte, d'una banda el valor dels conreus mediterranis que es perden, ni el model agrícola que genera. I com que són els regants qui ha de finançar bona part de l'obra, un problema d'acceptació social s'ha convertit en un problema de viabilitat econòmica.

CAPÍTOL III. ESGOTAMENT DELS RECURSOS ECONÒMICS

Incompliment del contracte per part d'ASG

Si el problema econòmic respongués només a la poca adhesió de regants, i per tant la manca de la part de pressupost que els correspon finançar, la situació del projecte encara seria més viable que en l'actualitat. Ja que per acabar l'obra faltarien 300 milions d'euros, en comptes dels gairebé 700 milions que indiquen els càlculs de REGSEGA .

La complicació del pressupost rau en què la part pública, que suposa el 70% del total, ja s'ha esgotat i no s'ha traduït en la materialització del 70% de la infraestructura. És a dir, la necessitat que els pagesos aportin la seva part respon més aviat a la necessitat de liquiditat per continuar amb l'obra, que no pas a una solució definitiva per donar-la per acabada. De fet, es preveu que la Generalitat hagi d'invertir el doble que el planejat inicialment, ja que l'obra acreditada pren el valor de 700 milions d'euros i la d'infraestructura construïda ronda el 20% de les hectàrees projectades, segons les dades del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca de la Generalitat .

El cap de Desenvolupament Rural del DARP, Oriol Anson, defensa que fins que no estigui finalitzada l'obra no es pot parlar de desviament econòmic. Anson argumenta que no es poden repercutir els costos de les basses, les bombes o la infraestructura general només entre les hectàrees en disposició de regar. Però el fet és que els informes de Fraile, de quan era Director General de REGSEGA, senyalen que la UTE adjudicatària de les obres utilitza “un quadre de preus per l'acreditació de la despesa desajustat als preus reals de mercat”. I calcula, ja al 2007, que “si es manté la tendència en els pressupostos dels projectes redactats per ASG i la comparem amb l'oferta contractada podem observar una desviació a l'alça del 89%”.

Fraile lamenta que malgrat l'opinió contrària dels tècnics, la despesa s'acreditava i els bancs cobraven de l'administració i pagaven als constructors. “A dia d'avui no hi ha cap fragment acabat, però hi ha obra acreditada per 700 milions. Quan anàvem tancant obra vèiem una desviació econòmica en cada un dels elements”. I es pregunta: “sense un preu màxim, com com s'hauria de deixar dissenyar i dirigir i construir tota l'obra a la mateixa empresa?” Bromeja i afirma que el que ASG volia “era una barra lliure”.

Fraile, de formació enginyer hidràulic, senyala que en els sistemes de regadius que coneix, l'obra es divideix i s'adjudica per trams i per tasques. És a dir, que una mateixa empresa no dissenya i construeix. L'enginyer defineix el tipus d'adjudicació a ASG com a un amalgama de diferents tipus de contracte, “una col·laboració peculiar entre sector públic i empresa privada”. Fraile afirma que l'única justificació per adjudicar a una mateixa UTE el disseny, la direcció i l'execució de les obres és perquè està establert per contracte un preu màxim del projecte, que no pot ser menystingut.

“Jo em cobria les esquenes: enviava informes, feia recomanacions. La part més tècnica de RECSEGA patíem”. L'ex Director General de REGSEGA recorda que quan s'havien gastat només 50 milions d'euros, ja van detectar que es produïen desviacions i que “cap de les parts implicades, ni la pública ni la privada feien res per complir el macrocontracte”.

NOTA INTERNA :*DESVIACIÓ PRESSUPOSTÀRIA DEL CONTRACTE AMB ASG*

“L'empresa ASG actua de manera no adient amb els manaments i la filosofia del citat contracte i interpreta les clàusules del contracte de manera desequilibrada amb un clar interès partidista, obtenint uns majors beneficis en perjudici de Regsega”. Així arranca l'informe titulat *Desviació pressupostària del contracte amb ASG* que el 23 d'octubre de 2003 Fraile va dirigir a Jordi Bertran, en aquell moment secretari general de la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat i President de REGSEGA i a Ramon Vilalta, que era vicepresident de REGSEGA i diputat pel PSC.

El Director General de REGSEGA, l'Iñaki Fraile argumentava en l'informe intern que ASG no tenia en compte la clàusula número 2 del contracte *preu màxim*, que defineix com “un pilar fonamental d'aquest tipus d'adjudicació”. Al citat contracte figura que qualsevol desviació del pressupost contractat corre a “risc i ventura” de l'empresa adjudicatària. És el que s'anomena un contracte de “Claus en mà”.

A la nota interna del 23 d'octubre de 2007, Fraile afirma que la UTE, ASG, va signar un acord amb un preu màxim per a tot el projecte i un preu tancat per a cada una de les parts en què es dividia, però que “ASG no ha demostrat cap preocupació per a

l'ajustament del pressupost de cada actuació al preu màxim contractat". Sinó que "ASG aspira a que el preu final sigui la suma dels projectes redactats per ella mateixa desvirtuant un dels pilars claus d'aquest tipus de contracte", el preu pactat.

A data de 2016, quan Fraile fa memòria del seu exercici com a director general de REGSEGA, lamenta que l'organisme no disposés de prous recursos com per a controlar i investigar més a fons totes les actuacions de la UTE ASG. Només va poder provar el desajust del preu de mercat dels elements que fabricava algun productor amb qui tenia contacte directe, però explica que "això no és com consultar preus de l'*IKEA*, les peces es dissenyen especialment per al projecte", però afirma que es disparaven molt a l'alça en relació a altres infraestructures de reg que coneixia.

Tal com figura a l'informe citat de 2007, Fraile va demostrar que ASG volia acreditar el cost de les canonades de reg un 40% més car que al preu de mercat. La mateixa problemàtica consta respecte el preu de les bombes hidràuliques. Fraile escriu: "sorgeix una nova crisi, no es poden tancar els preus d'elements nous perquè els preus proposats per ASG són desmesurats respecte els del mercat".

En la nota interna, l'ex Director General de REGSEGA també advertia al President i Vicepresident del mateix organisme que l'apartat *Règim de redacció de projectes* del contracte determina que els projectes desenvolupats per l'adjudicatari hauran d'ajustar-se "A LA SEVA OFERTA" (les majúscules figuren en la nota), per tant, reiterava, "s'ha d'ajustar els preus finals dels projectes, als preus totals compromesos".

Fraile concloïa la nota amb el recordatori que una de les funcions de REGSEGA, com "detalla l'article 6.5 del contracte", és la de supervisar tècnica i econòmicament el desenvolupament dels projectes per vetllar pel compliment del contracte, on s'especifica que "la manca d'adequació dels pressupostos d'execució de Projecte als imports compromesos per l'ADJUDICATARI (ASG) constitueix causa específica de no conformitat del Projecte". I sentenciava "Mantenint la situació actual de redacció de projectes és aconsellable no aprovar els projectes presentats per ASG".

Poc després de l'emissió de l'informe intern, la Conselleria d'Agricultura va relegar Fraile de Director General a Director Tècnic, fet que es traduïa en què la certificació d'obra ja no depenia d'ell. Ara bé, segons el que explica a la demanda, encara exercia la

supervisió de l'oficina de REGSEGA, situada a Tàrraga, ja que el nou director general feia vida a Barcelona.

ASG RENEGOCIA LES CONDICIONS AL 2005, SOBRE EL CONTRACTE JA FIRMAT

Cal remarcar, que l'incompliment del contracte que senyalava Fraile al 2007 no es referia al contracte licitat al 2003, sinó que a posteriori de l'adjudicació, ASG el va renegociar. Però al 2005, tornar a exigir una rebaixa de les condicions tècniques pactades.

Fraile explica que “es fa una renegociació del contracte en el moment de la concessió, quan encara no s'havia signat el contracte de finançament amb els bancs i no hi havia diners, per això ASG no podia engegar les obres”. Quan se signa el contracte, Fraile ja era director general de REGSEGA i Rosell encara era Secretari d'Infraestructures al Departament d' Agricultura, però al cap d'un mes, passa a ser director general d' ASG. L'obra va estar dos anys aturada perquè no hi ha diners. Va ser aleshores, al 2005, quan la UTE va presentar el projecte “Master”, que implicava “rebaixar les prestacions i apujar els costos”, detalla Fraile.

ANÀLISI ECONÒMIC DE LA PROPOSTA “MASTER” D'ASG A REGSEGA

Clàusules fonamentals del contracte firmat

El director general va redactar un informe negatiu sobre la nova proposta de la UTE adjudicatària de les obres. L'anomenat “Master” volia modificar les condicions del contracte adjudicat i renegociat.

Avui, Fraile reitera la seva “sorpresa” al ser veure que Josep Antoni Rosell des de la direcció de la UTE privada volgués tornar a modificar el contracte, malgrat hagués sigut ell mateix, quan encara era Secretari d'Infraestructures al DARP, qui l'havia renegociat amb ASG després de la licitació.

En l'informe de 2005 corresponent a l'avaluació de la proposta “Master” d' ASG Fraile escriu: “El document presentat no disposa de cap pressupost ni es lliura cap document al

respecte, més enllà de les consideracions tècniques. ASG, el mateix dia a la tarda, fa una exposició no formal (de paraula) a Regsega desenvolupant un plantejament econòmic diferent al propi contracte signat”. El director aclareix que en posteriors reunions, la proposta d'ASG es concreta en el canvi de bancs de preus de referència per a la redacció dels projectes, que serviran per l'acreditació de despesa i posterior abonament de les obres. Fraile senyala que en cap document es van justificar els coeficients d'actualització i revisió de preus. De fet destaca “la gran diferència amb els coeficients calculats per REGSEGA en el pressupost del concurs”.

En l'informe, l'enginyer hidràulic anomena les clàusules fonamentals del contracte que la UTE pretén modificar i les conseqüències de la nova proposta. Entre les que destaquen d'una banda, *Modalitat d'abonament del preu*: Fraile assegura que en el contracte firmat consta que “el preu corresponent a les diferents actuacions que formen part de l'objecte del contracte s'abonarà en la seva totalitat un cop efectuada la recepció de cadascuna de les obres corresponent a cada Sector”.

En canvi ASG cobrava per cada obra aïllada malgrat no posés cap sector en reg. Aquesta dinàmica, probablement, va ser la detonant per a què al 2011 es replantegés la forma de finançament de l'obra, amb les citades Lleis Òmnibus.

D'altra banda, els *Preus de les obres i sistema d'abonament* : Respecte el preu, al 2005 Fraile recordava no podia superar “en cap cas el pressupost d'execució incorporat al projecte de que es tracti. IVA exclòs”. És evident que les advertències de Fraile no es van tenir en consideració, ja que la situació descrita a la nota interna de 2007 respecte el desajust dels preus contractats resultava de la perpetuació de la mateixa filosofia d'actuació.

El mateix que amb la clàusula *preus de les obres* va succeir amb la de *Risc i ventura*. Ja al 2005 Fraile remarcava la importància que el contracte d'adjudicació es desenvolupés “tant pel que fa a l'execució de les obres de les xarxes de distribució dels diversos sectors com a la seva explotació a risc i i ventura de l'adjudicatari”.

QUÈ PRETENIA ASG AL 2005 AMB LA NOVA PROPOSTA ECONÒMICA?

“En l'apartat de modificacions tècniques, pràcticament totes les propostes de nous criteris de dimensionament, impliquen una disminució de prestacions o capacitat a la

xarxa, respecte dels criteris de dimensionament contractats, amb la intenció d'ajustar el cost final de l'obra". Que Fraile tradueix per "Vaig dir que fer X valia 2 (contracte) ara per fer-ho costarà 4 (solució base) i si voleu us faig x (menys obra) al preu de 3 (solució Master) però utilitzant un banc de preus més elevat".

L'exdirector de REGSEGA remarca que la nova proposta d'ASG no suposava cap estalvi respecte les condicions compromeses al contracte (al contrari) i que quan es va demanar alguna contraprestació a canvi de la disminució de prestacions tècniques, l'únic argument d'ASG era el de poder engegar l'obra i fer possible el projecte. Fraile explica que REGSEGA va proposar, com a condició per acceptar la nova proposta econòmica, assumir la Direcció d'Obra, "element estratègic de qualsevol projecte", però que ASG s'hi va negar.

INCOMPLIMENT DEL CALENDARI

A banda del desajust pressupostari, un altre dels retrets principals que es fa al progrés del les obres, i que s'agreuja donada la situació a data de 2016, és el calendari del desenvolupament del projecte. A l'anàlisi de 2005 de Fraile també hi figura l'observació següent: "s'ha de dir que el mateix dia de la signatura del contracte dit calendari no estava actualitzat i ja reflectia endarreriments coneguts. Qüestió que, curiosament, no es va voler corregir".

Respecte l'endarreriment dels terminis, el Cap de Desenvolupament Rural, Oriol Anson, afirma que les obres avançaran en funció de la disponibilitat pressupostària de cada moment. Aquest any, la partida del DARP per a l'obra de regadiu és d'entre 10 i 15 milions, assegura, i al voltant dels 3 milions per als projectes mediambientals vinculats al canal.

Ja al 2005 Fraile hi feia referència al seu escrit sobre la proposta Master, quan posava en antecedents les exigències de la UTE: "Els terminis compromesos per a l'adjudicatari formen part de l'objecte contractual. Tot i així ASG mai ha semblat preocupar-se pel fet que les obres que construïa no possessin sectors en funcionament", ja que a més seguia cobrant el finançament de Regsega.

GARANTIES FICTÍCIES:

Quan exercia de Director General de Regsega, Fraile va encarregar un informe al bufet Quatrecases per aclarir la legalitat de la forma com exigia cobrar ASG. La consultoria jurídica va sorgir arrel de la problemàtica al voltant de les garanties d'obra, un element de discòrdia entre ASG, ja dirigida per Rossell i REGSEGA, sota la direcció general de Fraile, tal com queda reflectit en la correspondència electrònica de setembre de 2006 entre els dos directius.

Segons Fraile, la UTE dipositava una fiança per sectors que no podia recuperar fins passats un temps anys de la posada en marxa del sector en qüestió. Ara bé, la UTE exigia recuperar el dipòsit acabada cada unitat de obra (entenent per unitat una bassa, o una bomba hidràulica o un tram de canonades).

El text elaborat per l'advocat Enric Vicente, amb data de l'1 de març de 2007, per aclarir la situació sobre les garanties de l'obra conclou: “el termini de garantia és de 2 anys a partir de l'inici de l'explotació del sector de reg o part de l'obra susceptible de ser posada en servei de forma autònoma”. A més argumenta que el termini de garantia no té sentit si no funciona l'obra. “Es tracta d'una garantia fictícia ja que la manca de funcionament de l'obra impossibilita la comprovació del funcionament real de les obres i instal·lacions”

CAPÍTOL IV. RESPONSABILITATS POLÍTIQUES

PARTIT SOCIALISTA DE CATALUNYA (PSC),

Responsable de les obres de 2003 a 2010

L'obra va ser creada sota la tutela del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca quan al capdavant hi havia CiU, però un any després de l'adjudicació, quan el Tripartit va guanyar les eleccions a la Generalitat, el Departament va quedar en mans del PSC.

L'ex Director General de REGSEGA assegura que l'única voluntat dels responsables d'Agricultura amb qui va coincidir, a qui remetia els informes, sense posteriors conseqüències, era el de seguir amb el desenvolupament de les obres sense entrar en conflicte amb la UTE.

Durant el temps que Fraile dirigia REGSEGA, de 2003 a 2007, els responsables d'Agricultura eren dirigents socialistes. De desembre de 2003 a l'abril de 2006, el càrrec de Conseller l'ostentava l'Antoni Siurana, que havia estat Alcalde de Lleida. Quan va abandonar el càrrec de Conseller, va passar a dirigir Aguas de la Cuenca del Ebro (ACUAEBRO), la societat estatal que al febrer de 2007 va absorbir la societat estatal Canal Segarra Garrigues (CASEGA), que podria definir-se com l'homònima estatal de REGSEGA.

Siurana va ser succeït per Joaquim Llena, que va ocupar el càrrec fins al desembre de 2010, quan CiU va tornar al govern de la Generalitat. Llena va deixar el PSC a la vegada que Joaquim Nadal, qui havia estat el màxim responsable de la Conselleria de Territori i Obres Públiques de 2003 a 2010. Nadal assegura que des de la seva conselleria no es controlava l'obra del Canal Segarra Garrigues, “perquè aquesta infraestructura hidràulica gaudia d'un règim especial”, sense més especificacions.

INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS (ICV)

Medi Ambient i Moció al Parlament

ICV va ser responsable del Departament de Medi Ambient en l'època del Tripartit. Malgrat tenir una alta implicació en l'assumpte de les ZEPA, el partit va prendre la postura més crítica amb el projecte del Canal Segarra Garrigues quan aquest tornava a estar en mans de CiU. De fet, ICV ha estat l'única força parlamentària en demanar reiteradament una auditoria sobre l'estat de la infraestructura. A excepció d'algunes compareixences de la CUP, per exemple, en relació a la situació de la Comunitat de Regants del Canalet o la del passat 15 de maig en què demanava una auditoria que abordés “l'impacte sobre l'endeutament i altres compromisos financers de projectes de construcció d'infraestructures”, entre els que incloïa el Canal Segarra Garrigues.

El 19 de febrer de 2015, ICV va presentar una moció a la Mesa del Parlament, firmada per la portaveu del partit Dolors Camats i Luis i la diputada Sara Vilà Galan, amb l'objectiu de posar de manifest les incerteses que envolten el Canal Segarra Garrigues, explica Vilà.

La moció parteix del pretext que “l'obra que ha entusiasmat més el sector agrícola de les terres de Lleida és ara el paradigma de la mala planificació, gestió econòmica i mediambiental pel que fa a l'obra pública catalana”. I acusa al govern de la manca de transparència que envolta el desenvolupament del projecte.

ICV denunciava la manca de transparència perquè l'informe públic del CADS de 2015 no és el primer que va realitzar aquest mateix consell assessor sobre el desenvolupament de la macroinfraestructura. De fet, al 2013 ja en va elaborar un, amb la diferència que l'existència d'aquell va romandre en secret fins que es va filtrar a inicis de 2014. En la moció a la Mesa del Parlament, ICV denuncia haver-lo requerit diverses vegades i haver obtingut l'única resposta que “el Govern no disposa de cap informe elaborat pel CADS”.

Qui està més familiaritzada amb el tema del Segarra-Garrigues a ICV és la diputada per Lleida, Sara Vilà, qui va demanar fins a tres vegades en ple parlamentari una auditoria independent de l'estat de la infraestructura. Al tercer intent va aconseguir que ERC i CiU, que havien bloquejat la proposta les altres vegades, li donessin suport per a dur-la

a terme al juny de 2015. Però el final de la legislatura va impedir la realització de l'auditoria.

La moció fa referència a l'Informe de la Sindicatura de Comptes de 2014 que posa la lupa sobre l'exercici 2010- 2011 de REGSEGA, en aquell moment ja en procés de reorganització sota el govern de CiU. Entre d'altres punts, com el del lent progrés de les obres i de la posada en funcionament de la infraestructura, el text menciona que “REGSEGA va contractar determinats serveis i subministraments que superaven el llindar dels contractes menors sense seguir la tramitació prevista”. La sindicatura també senyala que contractes que s'havien d'adjudicar per concurs es van donar a dit, que es van fraccionar adjudicacions per simular contractes menors o convenis per evitar contractes administratius amb concurs.

L'ex congressista per Catalunya Sí Que Es Pot i ex diputat per ICV, Jaume Moya, senyala que va ser l'informe de la Sindicatura de Comptes sumat al del CADS 2013, el que va portar-los a demanar a un advocat de confiança, l'Úc Sierra, un text per presentar a la fiscalia.

L'advocat Sierra va trobar la possible infracció d'articles del Codi Penal, però segons explica, la fiscalia va argumentar que no hi havia prous indicis per a justificar l'esforç que requeria obrir una investigació per la via penal. Tot i així, el polític Jaume Moya encara defensa que “l'informe de la sindicatura de comptes és només una biòpsia” i que “en el projecte Canal Segarra-Garrigues les irregularitats són la norma, no l'excepció”.

CONVERGÈNCIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA (CDC)

Protagonistes de portes giratòries

Convergència és el partit que més relació ha tingut amb el projecte del Canal Segarra Garrigues. Convergència governava la Conselleria d'Agricultura quan es va preparar el concurs d'adjudicació de les obres de la Xarxa Secundària i quan es va adjudicar a la UTE Aigües del Canal Segarra- Garrigues (ASG). Era l'exercici 2002-2003, l'última legislatura del govern de Jordi Pujol. Passats els anys de Tripartit (2003-10), quan CiU torna a la Generalitat, Convergència es queda la Conselleria d'Economia, que llavors passarà a ser la responsable del desenvolupament d'aquest projecte de sistema de regadiu. A més, alguns polítics convergents amb ex-càrrecs a Agricultura van ocupar

passar a ocupar alts càrrecs a la UTE adjudicatària de les obres, ASG, durant el temps que CiU no va ser al govern.

Josep Grau, que va ser Conseller d'Agricultura entre 1999 i 2003, és a dir durant el moment que es va adjudicar el projecte a ASG, presideix aquesta UTE des del 2010.

D'altra banda, Germà Gordó ocupava el càrrec de Secretari General del DARP també en entre el 1999 i el 2003. Gordó va preparar el contracte d'adjudicació de les obres amb Josep Antoni Rosell, que llavors exercia de Secretari General d'Infraestructures al mateix departament. Gordó forma part del Comitè Executiu de CDC des de 2004. Va ser tresorer de Convergència en els anys que el partit estava a l'oposició. Al 2010, amb la tornada de CiU a la Generalitat, va passar a ser Secretari de Govern, des d'on controlava Infraestructures.cat.

D'altra banda, Josep Lluís Quer era tècnic de REGSA entre el 1993 i el 2000 abans que es creés REGSEGA. Després va passar a ser gerent de l'Agència Catalana de l'Aigua (AC), fins que al 2004 va assumir la Direcció General de l'empresa privada Audinig S.A. Encara dins el sector privat, Quer va muntar la seva pròpia empresa, Auding Intraesa, que segons Fraile rebia nombrosos contractes d'ASG per assessorar el desenvolupament de les obres.

La tornada de CiU a la Generalitat li va permetre tornar a obrir la porta de l'administració pública i al febrer de 2011, Quer va ser nomenat President d'Infraestructures.cat. Va dimitir del càrrec el 25 de novembre de 2015, al·legant “motius personals”. Està imputat en relació al cas d'adjudicació irregular de contractes de les Aigües Ter Llobregat (ATLL).

Per últim, Josep Antoni Rosell, qui va licitar el contracte d'ASG des del DARP i va passar a dirigir la mateixa UTE ASG després de firmar el contracte, quan CiU va perdre la Generalitat al 2003. Rosell va tornar al sector públic per ocupar la Direcció General d'Infraestructures.cat al 2011, però l'explosió del cas 3% la passada tardor va provocar que el govern el relegués de la direcció general i el fes responsable de la mesa de contractació a cap d'“internacionalització i I+D” .

Ara bé, al 25 de febrer de 2016, va ser totalment apartat de l'organisme, arrel de la constitució del govern de Junts pel Sí. La Conselleria d'Economia, de la que depèn

Infraestructures.cat, va passar a mans d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), que va fer fora a Rossell per “falta de confiança” en el directiu, imputat pel cas de presumptes pagaments de comissions a CDC (cas Petrum).

REGSEGA, INFRAESTRUCTURES.CAT I CDC

En el marc de les mesures d'austeritat impulsades pel primer govern d'Artur Mas, el 29 de novembre de 2011, la Generalitat va fer públic el projecte de fusió de les entitats Gestió d'Infraestructures (GISA), Regs de Catalunya (REGSA) i Reg Sistema Segarra-Garrigues (REGSEGA), amb l'argument que suposaria un estalvi de 9 milions d'euros anuals en despesa corrent. L'organisme resultant es va anomenar Infraestructures.cat.

Un fet a considerar és la tutela de REGSEGA va passar d'Agiricultura a Economia arrel de la remodelació impulsada per CiU. Però la reunificació dels diferents ens de gestió d'obra pública sota el paraigües d'Infraestructures.cat va permetre que REGSEGA seguís sota control de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), ja que el nou macroorganisme de gestió d'obra pública va atribuir-se a la Economia, custodiada CDC.

CAS PETRUM

De fet, quan la Policia Nacional va registrar la seu d'Infraestructures.cat a l'octubre de 2015 en el marc del cas Petrum, van trobar en una caixa forta del despatx de Rosell 80.000 euros en efectiu i un maletí amb informacions en relació al Canal Segarra Garrigues. El material va ser requisat i es troba sota secret de sumari en el jutjats del Vendrell.

Fraile assegura que quan es va adjudicar el concurs, s'havien presentat dues UTEs. Una liderada per F.C.C (ASG) i una altra encapçalada per Dragados. L'equip tècnic de REGSEGA considerava que l'oferta de Dragados era més eficient i econòmicament més viable, afirma Fraile, però que la mesa de contractació va al·legar que Dragados no s'ajustava a les prescripcions tècniques, per un defecte de forma, així que només va quedar ASG com a aspirant al concurs.

Sis de les empreses que formen la UTE ASG, (FCC, Agbar, Copisa, M i J Grúas, Aqualia y Sorea) són investigades per les donacions a la Fundació de Convergència, Catdem. De fet, Miguel Gruas, de M J Gruas, ha assegurat davant de notari haver pagat comissions a dirigents de CiU a canvi de contractes d'obra i pública, però en relació a unes depuradores independents del projecte Segarra- Garrigues.

D'altra banda, segons l'article publicat a AHORA Semanal per Francesc Arroyo el 27 de maig de 2016, la fiscalia investiga que dues altres empreses figuren als papers de Bárcenas, al costat de xifres que presumptament serien donacions al Partit Popular. Datada del 3 de maig de 2003, l'anotació "Polo/Llorens" relacionada amb una partida de 30.000 euros podria correspondre a l'empresa Romero Polo i al diputat del PP per Lleida José Ignacio Llorens. Del 6 de maig del mateix any data la referència a "Copisa /Sorigué" al costat de la xifra de 100.000 euros. Pel moment, ambdues empreses neguen cap relació amb el cas de comptabilitat B del partit popular.

EPÍLEG

Lleida 3 de maig de 2016

Rosell és l'últim testimoni cridat a declarar. Irromp a la sala de vistes amb el mateix caminar que una estrella del rock surt a l'escenari. Saluda al públic, format per directius que encara treballen a Infraestructures.cat i que han ocupat les cadires de l'audiència a mesura que han acabat de testificar.

Sembla que ni la jutge ni la funcionària es facin creus de qui tenen al davant. És la primera vegada que Rosell compareix davant la justícia. Abans de donar pas a les preguntes de l'advocat de l'acusació, la jutge demana a Rosell que llanci el xiclet que mastega. Amb cara de circumstàncies la funcionària del jutjat atança una papera al testimoni.

Josep Antoni Rosell nega qualsevol desavinença passada amb Fraile. Assegura que els desacords sobre els preus en les obres públiques “són molt habituals” i que aquests temes els resolien els consells d'administració d'ASG i de Regsega. És més, Rosell afirma que quan al 2011 va passar a ser cap de Fraile a Infraestructures.cat, el va col·locar en un departament estratègic per a l'èxit del projecte “perquè el considerava un professional molt valuós”.

Fraile ha argumentat en la demanda que Rosell el va voler apartar de tot control sobre el desenvolupament de les obres del Canal i que el va desterrar a un despatx sense cap tipus de feina real, fins que va poder despedir-lo en un ERO. L'exdirectiu de REGSEGA reitera en la demanda que no entén perquè Rosell i Gordó el van contractar al 2003 per l'experiència acumulada com a tècnic en sistemes de regadiu i Rosell el dedica a tasques de promoció “que ni tan sols existeixen”.

El Departament on Rosell va situar Fraile, enginyer hidràulic de formació, era el de *Riegos y Terciarias*, que suposadament s'encarregava de promoure l'obra entre els agricultors. 2011 era just el primer any d'aplicació de les Lleis Òmnibus i “era vital el compromís dels regants”, defensa el testimoni. Argumenta que calia aconseguir adhesions al regadiu.

Llavors l'advocat de Fraile formula a Rosell la mateixa pregunta que ha llençat a la resta de directius d'infraestructures.cat.

– Per exemple, per què no van enviar al Senyor Fraile a les jornades sobre regs de terciaris a Navarra i en canvi, van enviar-hi al seu subordinat?

Rosell respon que a més de ser el superior de Fraile, ho era d'altres 300 persones i que no podia controlar tot el que passava a la companyia. La resta de directius havien donat respostes similars. Tots en la línia de negar qualsevol premeditació o ordre de “fer el buit” a l'exdirectiu de REGSEGA.

L'Iñaki té la mirada clavada al terra i fa que no amb el cap com si negués tot el que escolta. Seu a una cadira just darrere d'on ara declara Rosell. No s'ha mogut en les quatre hores que dura la vista.

El seu advocat no l'ha cridat a declarar, ni ho farà, encara que es tracti d'un tema tant subjectiu com l'assatjament. Abans de la vista, el lletrat ha assegurat a Fraile que només el faria parlar si ho considerava “estrictament necessari”.

L'advocada de la defensa aprofita per omplir el buit que deixa la no declaració del demandant. La lletrada prova de desacreditar, un per un, els testimonis de la part de Fraile, antics companys de REGSEGA que assegurin la manca d'ocupació real de l'enginyer entre abril de 2011 i març de 2012 al sector de *Riegos y Terciarias*. “No tenien una altra feina a fer que observar si hi havia activitat dins el despatx del señor Fraile?”.

La defensa d'Infraestructures.cat també ha qüestionat el psiquiatra de Fraile, que exposa que el seu pacient “patia una profunda depressió amb quadres d'ansietat i agorafòbia i que ell mateix li va fer agafar la baixa, ja que semblava que la psicosis estés causada per la situació d'ostracisme en l'ambient de treball”. L'advocada replica “no és veritat que el pare de Fraile també patia depressions?”

Rosell surt de la sala amb pressa. Es despedeix dels companys d'Infraestructures.cat mentre puja les escales mig d'esquena brincant. Fraile triga en aixecar-se de la cadira.

Quan ho fa revelar·la uns ulls casi imperceptibles entre les bossess que té per parpelles.
Sense intercanviar una paraula desapareix amb l'advocat darrere les portes de l'ascensor.

El cas de Fraile queda vist per sentència. El del Segarra-Garrigues no té cap investigació oberta.

ANNEXOS

ANALISI ECONÓMIC DE LA "PROPOSTA" DE ASG A REGSEGA.

Introducció:

El 9 de desembre de 2004 ASG presenta a Regsega el document anomenat "Master", com una eina marc per al desenvolupament dels posteriors projectes constructius que han de definir les obres associades a la infraestructura destinada a l'explotació de les xarxes de distribució del sistema Segarra-Garrigues. El document presentat no disposa de cap pressupost ni es lliura cap document al respecte. Més enllà de les consideracions tècniques, ASG, el mateix dia a la tarda, fa una exposició econòmica no formal (de paraula) a Regsega desenvolupant un plantejament econòmic diferent al del propi contracte signat. En posteriors reunions, i amb el lliurament d'uns pressupostos, la proposta de ASG es concreta en el canvi del banc de preus de referència per la redacció dels projectes constructius que serviran per la acreditació de despesa en la certificació i posterior abonament de les obres.

Antecedents (o la filosofia de la operació):

(1) Amb data 31 de juliol de 2002 REGSEGA va publicar al DOGC n.3.689 l'anunci del concurs de la licitació del "contracte per l'execució de les obres de concentració parcel·laria, redacció dels projectes, execució, explotació i manteniment de la xarxa de distribució del sistema Segarra-Garrigues". El límit de presentació de les ofertes va ser el 23 d'octubre de 2002 (84 dies des de l'anunci) i l'obertura de les pliques va tenir lloc el 8 de novembre de 2002.

L'import del pressupost de licitació va ser de **1.103** milions de € (iva inclòs) i es va diferenciar el pressupost d'execució de la Concentració Parcel·laria per **150,5** milions de € i de les obres de la Xarxa de regadiu per **952,5** milions de €. El Plec de bases del concurs va ser molt clar en la modalitat d'abonament del preu i el finançament (d'ara en endavant entre (...)) es textualment):

(...)

B.- MODALITAT D'ABONAMENT DEL PREU:

B-1.- El preu corresponent a les diferents actuacions que formen part de l'objecte del contracte s'abonarà en la seva totalitat un cop efectuada la recepció de cadascuna de les obres corresponents a cada Sector d'acord amb allò establert en el present Plec de Bases i en el propi Contracte.

B-2.- El cost de la compensació financera derivat de la modalitat d'abonament del preu indicada a l'anterior paràgraf, així com les variacions de preus de la part del cost de l'obra a fer efectiva per part de REGSEGA, hauran de ser calculats pel licitador al seu risc i ventura i inclosos en la seva oferta. L'adjudicatari percebrà l'import corresponent a ambdós conceptes inclòs en els preus unitaris dels projectes corresponents.

(...)

K.- FINANÇAMENT:

a) La factura corresponent a la certificació de cadascuna de les obres que formen part de l'objecte del Contracte tindrà venciment a 60 dies.

b) Concessió, per part del Contractista, d'un crèdit a REGSEGA pel pagament del 100%, 70% o 85% de l'import de les factures corresponents a les certificacions d'obres de cadascuna de les actuacions de Concentració Parcel·lària, Reg de Transformació i Reg de Suport respectivament, que es formalitzarà d'acord amb el contracte tipus adjunt.

c) En pagament del 30% o 15% de l'import de les factures corresponents a les certificacions d'obres corresponents a cadascuna de les actuacions de Reg de Transformació i Reg de Suport respectivament, que formen part de l'objecte del contracte, REGSEGA cedirà a l'adjudicatari el dret de cobrament de la Tarifa de Servei que REGSEGA ostenta front els titulars de les parcel·les beneficiàries de les xarxes de distribució pels conceptes indicats en el contracte tipus adjunt.

d) El Contractista concedirà un aplaçament als titulars de les parcel·les beneficiàries de les xarxes de distribució pel pagament de la Tarifa de Servei. Els beneficiaris de les obres faran efectiva la Tarifa de Servei en un màxim de 30 anualitats d'igual import.

(...)

Part de la documentació que es proporcionava al concurs era una estimació del cost de les obres (documents 4 i 5) preus 2002 **sense i amb** compensació financera i revisió i actualització de preus inclosa i un calendari indicatiu del desenvolupament de les obres (elements íntimament lligats).

Aquestes estimacions determinaven un preu de execució material (el més objectiu) de les obres amb una base de preus (2002) que suposaven un import de **626** milions de € per la xarxa de regadiu i **99** milions de € per la concentració parcel·lària. Tenint en compte la compensació financera i revisió i actualització de preus el imports serien de **680,5** i **109** milions de € que suposen uns coeficients de pas de **1,086042** i **1,102636** respectivament (increments del **8,6** i **10,3** %). La filosofia del propi concurs era clara determinant un preu màxim d'execució i un risc i ventura de l'adjudicatari (punts 7 i 10 del Plec de bases):

(...)

7.- PREU DE LES OBRES I SISTEMA D'ABONAMENT

7.1.- Els imports a facturar per l'adjudicatari per l'execució de les obres de concentració parcel·lària i execució de les obres de reg de transformació i de reg de suport seran els que resultin d'aplicar als amidaments efectivament executats els preus unitaris resultants del corresponent projecte aprovat, sense que aquestes puguin superar en cap cas el pressupost d'execució incorporat al projecte de que es tracti, IVA exclòs.

No obstant l'anterior, tenint en compte **la necessitat d'ajustar els projectes al pressupost ofertat** per l'adjudicatari, es podrà considerar com a variant de l'oferta base el emprar com a criteri per a facturar les obres executades l'amidament de les hectàrees posades en servei al preu de l'hectàrea que resulti de l'oferta.

(...)

10.- RISC I VENTURA

El contracte d'adjudicació s'executarà, tant pel que fa a l'execució de les obres de les xarxes de distribució dels diversos sectors com a la seva explotació, **a risc i ventura de l'adjudicatari**.

(...)

Les pròpies bases del concurs demanen que sigui el licitador qui faci l'oferta sobre el finançament del cost de l'actuació a fer efectiva per Regsega així com el tipus d'interès aplicat per al càlcul de les de les

anualitats. Es en base a aquesta proposta que es calcula el propi Pla Econòmic Financer de Regsega.

A més a més la pròpia oferta econòmica determina la Tarifa de Servei (en €/ha) i la de consum i explotació (en €/m³) fixes que hauran de pagar els regants.

(2) El concurs va ser adjudicat el desembre de 2002 a un consorci d'empreses amb participació de F.C.C. construcción, S.A., ACSA Agbar construcción, S.A., Copcisa, S.A., Copisa, S.A., Benito Arnó e hijos, S.A., Romero Polo, S.A., M i J. Gruas, S.A., Àrids Romà, S.A., Constructora de Calaf, Aqualia, S.A. i Sorea, S.A. per l'oferta base. Aquesta oferta base adjudicada a la seva proposta econòmica, tal i com exigia el concurs, determina que el preu total és **1.102,6** milions de € iva inclòs. El preu d'execució material de les obres suposaran un import de **572** milions de € per la xarxa de regadiu i **86** milions de € per la concentració parcel·lària. Tenint en compte la compensació financera i revisió i actualització de preus els imports seran de **679,6** i **109** milions de € que suposen uns coeficients de pas de **1,18852** i **1,27045** respectivament (increments del **18,9** i **27'05** %). Si be s'aprecia una baixa considerable sobre els preus de execució material (prop de un **9** i un **17** % respectivament) la baixa total (menys d'un **0,5** %) suposa insignificant ja que els coeficients per incorporar les despeses financeres i la revisió de preus son molt més amplis que els utilitzats per Regsega.

La oferta base adjudicada determina les tarifes de servei i la de consum i explotació (**0,075 €/m³**). Aquesta oferta econòmica ve recolzada per un ampli anàlisi econòmic financer que justifica la pròpia proposta.

(3) Des de la data d'adjudicació fins a la signatura del contracte, es mantenen negociacions entre membres del Darp i Regsega amb l'Adjudicatari per mirar de ajustar les condicions definitives. Aquestes negociacions donen lloc a certes variacions sobre l'oferta de adjudicació les quals queden reflectides al Consell d'Administració de Regsega de març de 2003 i posteriorment al documents annex num. 2 del propi contracte. Com a resultat es pacten modificacions tècniques i unes noves condicions econòmiques. Es determina que el preu total és **1.069** milions de € iva inclòs. El preu d'execució material de les obres suposaran un import de **551,4** milions de € per la xarxa de regadiu (un descens de 3,7% respecte la oferta adjudicada) i **86** milions de € (queda com estava) per la concentració parcel·lària. Tenint en compte la compensació financera i revisió i actualització de preus els imports seran de **655,4** i **109** milions de € que suposen uns coeficients de pas de **1,18866** i **1,27045** respectivament (es mantenen increments del **18,9** i **27'05** % per aquest concepte molt lluny dels que va suposar Regsega pel concurs).

Les noves condicions determinen noves tarifes de servei (es rebaixen) i de consum i explotació (**0,061 €/m³**).

Estracte de l'acta:

(...)

El propi Sr. Arqué i el conseller Sr. Puigdollers donen compte de les negociacions portades a terme amb el grup adjudicatari per a la millora de les condicions de l'oferta adjudicada. Aquesta millora es fonamenta en modificacions de tipus tècnics, tant de disseny de la xarxa de distribució (capacitat de regulació del sistema, definició d'àmbits territorials dels sectors, optimització d'algunes impulsions, disseny optimitzant l'explotació) com d'aspectes d'explotació i manteniment de la xarxa (programa i provisió de fons de reposició, optimització de costos energètics i optimització d'equips físics i humans), i en altres modificacions que afecten a l'actualització documental, circuits d'aprovació de projectes, processos de recepció d'obres, posades en servei, certificacions i facturacions i condicions de les assegurances. Les millores repercuteixen en les condicions econòmiques de la contractació pel que fa al pressupost dels projectes i obres de la xarxa de distribució (que passa de 952.526.987€ a 919.188.542€), a la tarifa de servei pel reg de transformació, pagada al comptat (que passa de 3.423€/hectàrea a 3.150€/hectàrea), a la tarifa de servei pel reg de transformació, finançada (que passa de 426€/hectàrea/any a 332€/hectàrea/any), a la tarifa de servei pel reg de suport, pagada al comptat (que passa de 1.716€/hectàrea a 1.575€/hectàrea), a la tarifa de servei pel reg de suport, finançada (que passa de 213€/hectàrea/any a 166€/hectàrea/any) i a la tarifa de consum i explotació (que passa de 0,075€/m³ a 0,061€/m³).

(...)

(4) La Generalitat de Catalunya, per acord de la Comissió de Govern per a Assumptes Econòmics del dia 15 d'abril de 2003, va aprovar el Pla Economicofinancer de REGSEGA en el que es reflecteixen els imports associats a l'objecte disposat a les condicions del contracte.

(5) En base a les condicions modificades del punt (3) el dia 20 de juny de 2003 es signa el Contracte entre Regsega i ASG.

El propi contracte fixa un import màxim total, i en el desenvolupament del mateix fa referències clares a aquesta idea:

(...)

2.- PREU DEL CONTRACTE

2.1.- El preu del conjunt d'actuacions objecte del Contracte es fixa en l'**import màxim total** 923.773.564,00 EUROS (nou-cents vint-i-tres milions set-cents setanta-tres mil cinc-cents seixanta-quatre EUROS) , IVA exclòs.

El preu total de les obres de Concentració parcel·lària es fixa en l'**import màxim total de** 129.388.965,00 EUROS (cent vint-i-nou milions tres-cents vuitanta-vuit mil nou-cents seixanta-cinc EUROS) i el preu total de la redacció dels projectes i execució de les obres de la xarxa de distribució es fixa en l'**import màxim total de** 794.384.599,00 EUROS (set-cents noranta-quatre milions tres-cents vuitanta-quatre mil cinc-cents noranta-nou EUROS) , IVA exclòs. L'esmentada xifra inclou la partida alçada a justificar per expropiacions valorada en 14.359.948,00 EUROS.

Els imports a facturar per l'ADJUDICATARI per l'execució de les obres de concentració parcel·lària i execució de les obres de reg de transformació i de reg de suport seran els que resultin d'aplicar el sistema d'amidament i valoració previst en l'oferta adjudicada, i **d'acord amb el caràcter d'import màxim indicat a l'anterior paràgraf**, no es podran facturar per cada actuació d'obra imports superiors als que resultin dels pressupostos dels corresponents projectes aprovats o dels seus projectes modificats.

(...)

El contracte dona una gran importància a un calendari de treball, entenent que la base del mateix està fonamentat sobre una hipòtesi de desenvolupament del mateix en el temps.

(...)

5.- TERMINIS I CALENDARI D'EXECUCIÓ DE LES OBRES DE CONCENTRACIÓ PARCEL·LÀRIA, DE REDACCIÓ DELS PROJECTES I D'EXECUCIÓ DE LES OBRES DE LA XARXA DE DISTRIBUCIÓ DE TRANSFORMACIÓ I SUPORT DEL SISTEMA SEGARRA-GARRIGUES.

5.1.- Els terminis d'execució compromesos per l'ADJUDICATARI per al desenvolupament de cadascuna de les actuacions de redacció de projectes i execució d'obres que **formen part de l'objecte contractual**, així com el calendari de data d'inici de les mateixes, són les que consten relacionades en l'Annex núm. 6 d'aquest Contracte.

(...)

També s'ha de dir a el mateix dia de la signatura del contracte dit calendari no estava actualitzat i ja reflectia endarreriments coneguts. Qüestió que, curiosament, no es va voler corregir.

Pel càlcul dels pressupostos d'execució dels projectes de construcció, el contracte és clar, s'ha d'utilitzar el banc de preus de referència. És en aquest apartat on el contracte torna a especificar l'import màxim del contracte.

(...)

6.3.- Pressupost d'execució dels projectes de construcció

Els Projectes desenvolupats per l'ADJUDICATARI hauran d'ajustar-se a la seva oferta.

Per a la confecció dels pressupostos dels Projectes l'ADJUDICATARI **utilitzarà com a quadre de preus de referència el (REGSEGA-ITEC)** . Al quadre de referència esmentat s'incorporaran el conjunt de preus nous , amb valor actualitzat net a l'any 2002 , que hagi estat necessari incorporar en els projectes aprovats.

Els esmentats preus no tenen inclosa l' actualització , revisió de preus ni el cost de la compensació financera.

Per establir el preu total d'un projecte es procedirà de la següent manera:

- Per l'obtenció del preu d'execució per contracte , els preus de referència del quadre 2002 en execució material s'incrementaran en un 13 % (tretze per cent) en concepte de despeses generals i d'empresa de l'ADJUDICATARI , i també en un 6 % (sis per cent) , en concepte de benefici industrial de l'ADJUDICATARI.

- Per l'obtenció del preu total , el preu d'execució per contracte obtingut es multiplicarà per un **coeficient**, en concepte d' actualització , revisió de preus i de compensació de la càrrega financera. Aquests coeficients es fixen en:

- **1,270458844** . Per les obres de Concentració Parcel·lària
- **1,186670322** . Per les obres de la Xarxa de distribució.

El pressupost total dels projectes de les obres de Concentració parcel·lària es fixa en l'import màxim total de 101.844.279,00 EUROS (cent-un milions vuit-cents quaranta-quatre mil dos-cents setanta-nou EUROS) IVA exclòs i el pressupost total dels projectes de les obres de la xarxa de distribució es fixa en l'import màxim total de 669.423.162,00 EUROS (sis-cents seixanta-nou milions quatre-cents vint-i-tres mil cent seixanta-dos EUROS) IVA exclòs (l'esmentada xifra inclou la partida alçada a justificar per expropiacions valorada en 13.222.266,00 EUROS) . Aquests imports màxims fixats estan referits al quadre de preus 2002.

El pressupost total dels projectes de les obres de Concentració parcel·lària es fixa en l'import màxim total de 129.388.965,00 EUROS (cent vint-i-nou milions tres-cents vuitanta-vuit mil nou-cents seixanta-cinc EUROS) IVA exclòs i el pressupost total dels projectes de les obres de la xarxa de distribució es fixa en l'import màxim total de 794.384.599,00 EUROS (set-cents noranta-quatre milions tres-cents vuitanta-quatre mil cinc-cents noranta-nou EUROS) IVA exclòs (l'esmentada xifra inclou la partida alçada a justificar per expropiacions valorada en

14.359.948,00 EUROS) . Aquests imports màxims fixats inclouen la revisió i actualització de preus i la compensació de la càrrega financera que li pugui suposar el sistema de certificació i abonament de les obres previst en aquest Contracte.

(...)

S'ha de destacar que és aquí on queden reflectits el coeficients en concepte d'actualització i revisió de preus i de la càrrega financera. En cap document s'ha trobat la justificació concreta d'aquest coeficients però a la fi son propis de la seva oferta (destaca la gran diferència amb els coeficients aplicats per Regsega en el pressupost del concurs).

Respecte a la certificació de les obres i abonament, el contracte estableix el mecanisme de abonament de la totalitat de la certificació de la obra que facturarà a Regsega. De la part dels regants, ASG quedarà totalment satisfeta mitjançant la cessió del dret de cobrament de la factura que girarà Regsega a els regants en el moment de posada en reg. De la resta de l'import (part que ha de pagar l'Administració), s'utilitzarà el sistema de crèdit mitjançant les 20 quotes previstes en el Pla Economicofinancer de Regsega (aquest endeutament serà fins al desembre de 2023, data en que se satisfarà la total quantitat pendent en concepte de capital i interessos).

La visió econòmica global del contracte vigent:

SENSE ACTUALITZACIÓ DE PREUS (€)

TOTAL EXECUCIÓ PER CONTRACTA SENSE IVA		771.267.441
XARXA REGADIU	656.200.896	
CP	101.844.279	
EXPROIACIONS	13.222.266	
<hr/>		
PART A PAGAR PEL REGANT SENSE IVA		159.210.938
A PAGAR PER REGSEGA SENSE IVA		612.056.503

AMB ACTUALITAZACIÓ DE PREUS (€)

TOTAL EXECUCIÓ PER CONTRACTA SENSE IVA		923.773.564
XARXA REGADIU	780.024.651	
CP	129.388.965	
EXPROIACIONS	14.359.948	
<hr/>		
PART A PAGAR PEL REGANT SENSE IVA		159.210.938
A PAGAR PER REGSEGA SENSE IVA		764.562.626

Regsega per fer front a un deute de 764.562.626 € (part que ha de pagar l'administració incloent la revisió de preus i carrega financera del propi adjudicatari)disposarà de 20 anualitats que sumaran un total de 1.222.355.000 € (per cobrir aquesta quantitat més els interessos 457.792.374 € que meritaren durant el desenvolupament del contracte) segons la hipòtesi prevista. Qualsevol desajust sobre el calendari es reajustarà en el càlcul dels interessos generats, segons estableix el contracte, però no sobre el topall del cost màxim de execució de les obres.

Relació de les 20 quotes establertes al contracte.

DATA PAGAMENT	QUOTA	ACUMULAT
31/12/2004	2.590.000	2.590.000
31/12/2005	17.912.000	20.502.000
31/12/2006	23.791.000	44.293.000
31/12/2007	31.696.000	75.989.000
31/12/2008	68.812.000	144.801.000
31/12/2009	82.572.000	227.373.000
31/12/2010	104.246.000	331.619.000
31/12/2011	81.631.000	413.250.000
31/12/2012	77.162.000	490.412.000
31/12/2013	66.540.000	556.952.000
31/12/2014	66.540.000	623.492.000
31/12/2015	66.540.000	690.032.000
31/12/2016	66.540.000	756.572.000
31/12/2017	66.540.000	823.112.000
31/12/2018	66.540.000	889.652.000
31/12/2019	66.540.000	956.192.000
31/12/2020	66.540.000	1.022.732.000
31/12/2021	66.540.000	1.089.272.000
31/12/2022	66.540.000	1.155.812.000
31/12/2023	66.543.000	1.222.355.000

Sobre un import total de execució material per contracta de 771.267.441 € (preus 2002, valor total en l'instant inicial), es transforma en un import màxim real 923.773.564 € vàlid pel període de construcció (increment del 19,7% per actualització de preus i carrega financera) que finançat a 20 quotes es convertirà incloent interessos en un total de 1.381.565.938 € (inclou el pagament de l'Administració + Regants), suposa un increment del 49,6% sobre el preu real per tot el període.

La nova proposta econòmica de ASG:

El 9 de desembre de 2004 ASG presenta a Regsega el document anomenat "Master". En l'apartat de modificacions tècniques pràcticament totes les propostes de nous criteris de dimensionament, impliquen una disminució de prestacions o capacitat a la xarxa respecte dels criteris de dimensionament contractats (veure informe tècnic) amb la intenció de ajustar el cost final de l'obra.

Taula resum d'evolució d'alguns paràmetres de dimensionament

	Licitació	Contracte	Proposta master
Cabal a parcel·la	1,5 l/s i Ha	1,5 l/s i Ha	1,15 l/s i Ha
Distribució de reg	18h en 6d/setm	18h en 6d/setm	15,4h en 7d/setm
Volum basses	19 Hm ³	12,5 Hm ³	8 Hm ³
Hores	112 h / setmana	112 h / setmana	138 h / setmana
bombament	88 h / setmana	88 h / setmana	138 h / setmana

Dintre del càlcul del pressupost de les obres ASG presenta el càlcul sobre 4 diferents alternatives:

Solució base (la que s'hauria de fer segons contracte amb els seus plecs, etc), solució Master (amb els nous condicionants tècnics), ambdues amb preus Regsega 2002 i preus Regsa 2004 (nova proposta).

Justificat per un disseny "més acurat" del projecte ASG planteja la següent taula de pressupostos(en €):

EXECUCIÓ MATERIAL	CONTRACTE	SOLUCIÓ BASE	INCR.	SOLUCIÓ MASTER	INCR.
PREUS REGSEGA 2002	650.235.018	792.609.938	21,90%	690.255.103	6,15%
PREUS REGSA 2004	-	878.492.104	35,10%	756.416.836	16,33%
EXECUCIÓ CONTRATA ACT.PREUS	CONTRACTE	SOLUCIÓ BASE	INCR.	SOLUCIÓ MASTER	INCR.
PREUS REGSEGA 2002	923.773.564	1.146.643.917	24,13%	983.433.137	6,46%
PREUS REGSA 2004	-	1.250.364.720	35,35%	1.077.977.633	16,69%
TOTAL IVA INCLOS	CONTRACTE	SOLUCIÓ BASE	INCR.	SOLUCIÓ MASTER	INCR.
PREUS REGSEGA 2002	1.069.279.743	1.327.596.468	24,16%	1.138.271.964	6,45%
PREUS REGSA 2004	-	1.447.912.600	35,41%	1.247.943.579	16,71%

S'ha de senyalar que el recàlcul de la denominada *Solució Base* no bé recolzat per cap document tècnic ni econòmic que justifiqui aquestos valors (només una taula de preus com la exposada). Per la solució *Master* és el document presentat amb dos pressupostos utilitzant en molt casos ratis com va fer el propi concurs.

La utilització del nou banc de preus no s'acaba de entendre (al·legem el endarreriment en l'inici del les obres) quan les diferències entre ambdues plecs son de aproximadament el 10% (veure els quadres) i les mitges de les baixes del 2004 en contractes reals de Regsa superen aquesta diferència.

Els projectes suposen la concreció d'una acreditació de despesa més propera a la realitat en el conjunt global de l'actuació, respecte al pressupost "0" presentat per l'adjudicatari per cada part de l'obra (element sol·licitat al propi concurs i preu realment contractual) però no significa de una manera estricta el valor real de mercat que costaria executar aquella obra amb les seves condicionants particulars.

La estratègia de negociació:

Anàlisi de la situació des de el seu punt de vista:

Quin son els seus objectius? . Reducció del cost de l'obra mantenint el nivell d'ingressos.

Racionalitzar el procediment negociador (estadis proposats)

Anàlisi tècnic de l'actuació

Cost físic de l'obra (part més objectiva)

Plannig d'execució (Actualització de preus en funció de la seva execució i compensacions financeres en funció de la seva forma de pagament).

POSICIONAMENT INICIAL REGSEGA DARP:

Contracte Signat.

Crida a la responsabilitat de les parts en els compliment dels compromisos.

El Master ja existeix ,que es el contracte signat.

Fer entendre que estem parlant de una "concessió" no de una construcció + explotació.

Recordatori del procés d'adjudicació- contractació (1ª optimització)

No acceptar la pressió en la generació d'urgències (aturada de les actuacions)

Recordar la possibilitat d'actuar "ja" en Sunyer, Montoliu, Albatàrrec.

ACTITUD COLLABORATIVA.

Plantejar la voluntat genèrica d'acord per desbloquejar les obres.

Plantejar els punts d'acord

PUNTS FORTS –PUNTS FEBLES DARP-REGSEGA

El contracte i els seus compromisos- la Concentració parcel·laria i els seus terminis.

PUNTS FORTS-PUNTS FEBLES ASG

La necessitat - voluntat de "fer" per part de l'Administració- La cartera de producció per les constructores.

VALORACIÓ DE LA RESCISSIÓ

Hem de conèixer i valorar diverses hipòtesis de rescissió d'acord al contracte signat.

Conclusions:

La proposta de ASG es podria resumir en: el que vaig dir que fer **X** valia 2 (contracte) ara per fer-ho costarà 4 (solució base) i si voleu us faig **x** (menys obra) al preu de 3 (solució master) però utilitzant un banc de preus més elevat.

La seva proposta no comporta cap contraprestació, ja que no suposa cap estalvi respecte a les condicions compromeses al contracte (al contrari) i quan es demana alguna, la única és, engegar l'obra i fer possible el projecte. Regsega proposa per poder negociar, alguna contraprestació com podia ser la Direcció d'Obra (element estratègic de qualsevol projecte) cosa que no han acceptat cosa que ha fet reclamar un compromís estricte sobre el contacte signat.

Les condicions econòmiques del contracte s'ha d'analitzar d'una manera global, en base a l'oferta econòmica acordada, preu total i preus parcials, sota un calendari d'execució, i tot una sèrie de elements (finançament, coeficients d'actualització, interès tipus en la meritació d'interessos, tarifes de servei i explotació, etc) totalment interdepenents que no es poden obviar o tractar de manera autònoma (inclòs frívola) ja que la modificació de qualsevol factor hauria de modificar la resta.

Iñaki Fraile Navascués

De: Iñaki Fraile Navascués [ifn@regsega.cat]
Enviat: divendres, 22 / desembre / 2006 12:52
Per a: 'jordibertran@gencat.net'
Tema: pagament anualitat: texte en el cos del misatge

LA FILOSOFIA DE L'OPERACIÓ

El contracte de 20 de juny de 2003 signat entre REGSEGA i ASG, es fonamenta en un preu màxim (com s' especifica en l'article 2 "PREU DEL CONTRACTE" i mencionat fins a 11 vegades en les 10 primeres pàgines del contracte) de les obres a construir, per un determinat número de hectàrees a concentrar i a transformar en regadiu. Aquest preu màxim que és condició prevalent sobre qualsevol altra, no es va veure modificat pel document signat entre les parts el 27 de juliol de 2006 que diu "Així mateix, pel que fa al preu de contracte, s'estarà a allò previst en l'article 2 del contracte. Això serà tant per les obres de la xarxa de regadiu com per les obres de concentració parcel·l·ària".

Al plec de Bases del concurs es va establir respecte a la modalitat d'abonament del preu del contracte, el següent: el preu corresponent a les diferents actuacions que formen part de l'objecte del contracte, així com les variacions de preus de la part del cost de l'obra a fer efectiva per part de REGSEGA, hauran de ser calculats pel licitador al seu RISC I VENTURA i inclosos en la seva oferta.

El Contracte, en l'apartat "B) REGIM DE REDACCIÓ DELS PROJECTES", en el seu article "6.3.- Pressupost dels projectes de construcció", determina que els projectes desenvolupats per l'adjudicatari hauran d'ajustar-se A LA SEVA OFERTA, per tant, s'ha d'ajustar els preu final dels projectes, als preus totals compromesos.

Una de les funcions de REGSEGA, com detalla l'article 6.5 del contracte, és la de supervisar tècnica i econòmicament el desenvolupament dels Projectes, per tal de vetllar pel compliment del Contracte. El contracte diu literalment que "la manca d'adequació dels pressupostos d'execució de Projecte als imports compromesos per l'ADJUDICATARI (ASG) constitueix causa específica de no conformitat del Projecte".

El contracte esmenta literalment: "Els imports a facturar per l'ADJUDICATARI per l'execució de les obres de concentració parcel·l·ària i execució de les obres de reg de transformació i de reg de suport seran els que resultin d'aplicar el sistema d'amidament i valoració previst en l'oferta adjudicada, i d'acord amb el caràcter d'import màxim indicat a l'anterior paràgraf, no es podran facturar per cada actuació d'obra imports superiors als que resultin dels pressupostos dels corresponents projectes aprovats o dels seus projectes modificats".

El contracte en el seu annex 2 incorpora la valoració i descomposició del preu màxim contractat i són aquests pressupostos desglossats per sectors, els que ens han de servir de base a totes les parts pel ajustar-nos en termes econòmics, al compliment del contracte.

ELS PRIMERS DESACORDS

El 9 de desembre de 2004 ASG presenta a Regsega el document anomenat "Master", com una eina marc per al desenvolupament dels posteriors projectes constructius que han de definir les obres associades a la infraestructura destinada a l'explotació de les xarxes de distribució del sistema Segarra-Garrigues. El document presentat no disposa de cap pressupost ni es lliura cap document al respecte. Més enllà de les consideracions tècniques, ASG, el mateix dia a la tarda, fa una exposició econòmica no formal (de paraula) a Regsega desenvolupant un plantejament econòmic diferent al del propi contracte signat. En posteriors reunions, i amb el lliurament d'uns pressupostos, la proposta de ASG es concreta en el canvi del banc de preus de referència per la redacció dels projectes constructius que serviran per l'acreditació de despesa en la certificació i posterior abonament de les obres. En l'apartat de modificacions tècniques pràcticament totes les propostes de nous criteris de dimensionament, impliquen una disminució de prestacions o capacitat a la xarxa respecte dels criteris de dimensionament contractats amb l'intenció d'ajustar el cost final de l'obra. S'ha de senyalar que el recàlcul de la nova solució no ve recolzat per cap document tècnic ni econòmic que justifiqui aquests valors (només una taula de preus com l'exposada). Per la solució Màster pressupostos s'utilitza ratis com va fer el propi concurs.

La utilització del nou banc de preus no s'acaba d'entendre (al·leguen el endarreriment en l'inici del les obres) quan les diferències entre ambdós plecs son d'aproximadament el 10% (veure els quadres) i les mitges de les baixes del 2004 en contractes reals de Regsa superen amplament aquesta diferència.

La seva proposta no comporta cap contraprestació, ja que no suposa cap estalvi respecte a les condicions compromeses al contracte (al contrari) i quan es demana alguna, l'única és engegar l'obra i fer possible el projecte.

Les condicions econòmiques del contracte s'han d'analitzar d'una manera global, en base a l'oferta econòmica acordada, preu total i preus parcials, sota un calendari d'execució, i tot una sèrie de elements (finançament, coeficients d'actualització, interès tipus en la meritació d'interessos, tarifes de servei i explotació, etc) totalment interdependents que no es poden obviar o tractar de manera autònoma (fins i tot frívola) ja que la modificació de qualsevol factor hauria de modificar la resta.

No obstant, Regsega accepta una modificació del banc de preus de referència i es materialitza en la signatura d'una modificació amb data 27/7/06.

ELS PROBLEMES DEL DIA A DIA

ASG mai ha volgut donar massa importància a un dels aspectes claus del contracte, i a fet poc per ajustar-se econòmicament a la seva oferta. Per exemple, a mitjans d'aquest any, dos obres de CP preparades per executar-se (Tornabous i Preixens) no es van iniciar per la no acceptació dels projectes redactats per REGSEGA, per motiu de disconformitat en els preus de les obres.

Per al tancament dels projectes que redacta ASG les principals discrepàncies aparegudes durant la supervisió dels projectes de clau: PROJECTES XR-05002.10, XR-05002.12, XR-05003.6 i XR-05003.5, és la aparició de nous preus d'elements específics que s'han de tornar a acordar.

Equips EB1 (1) , EB2 (2), EB3 (3) i EB1 Subsector 12-2 (4).

Durant el mes de juny es comencen a rebre i revisar els projectes esmentats. Una vegada feta la primera revisió s'inicien ronda de converses amb ASG per a aclarir temes tècnics i pressupostaris. En aquestes converses apareixen una sèrie de punts de discrepàncies que et passo a enumerar:

- Se'ls sol·licita justificació de preus de totes les partides que no existeixen en el banc de preus de REGSEGA. La seva resposta inicial és que això ho fem nosaltres. Posteriorment i davant la nostra insistència, se'ns demana que els hi fem arribar un banc de mà d'obra i maquinària. No ens arriba cap tipus de justificació fins fa uns 15 dies, i es una justificació percentual (sense cap justificació tècnica real).

- Durant la revisió apareixen una sèrie de partides alçada, unitàries i fins i tot d'abonament íntegre que no són susceptibles d'aparèixer atès que es troben incloses dintre de l'annex 3 del contracte (Posada en marxa del sistema, ajust i calibració, incloent modificacions documentació amb els especificacions i/o directrius de la direcció facultativa, Partida alçada d' abonament íntegre per la configuració i programació dels elements, així com pels enllaços de comunicacions amb altres dispositius, Documentació final d'obra incloent, bàsicament, plànols segons estat final d'implantació, plànols de detall, plànols de muntatge, resultat dels proves realitzades, documentació necessària per al manteniment dels instal·lacions, Legalització administrativa dels instal·lacions de l'estació de bombament EB-3, incloent la confecció de projectes segons estat final d'implantació, amb els visats i taxes corresponents, etc.)

- La segona setmana de desembre ens tornem reunim amb ASG (Rossell i Roige) i es posen de manifest els problemes apareguts amb les ofertes de les bombes. REGSEGA va sol·licitar prèviament dites ofertes directament a FLOWSERVE a mesura que es rebien els projectes i es realitzava una justificació detallada dels preus observant-se un diferència econòmica total de 948.368,67 € P.EI.M. ASG insisteix en que l'oferta obtinguda directament al fabricant de les bombes no es correcta. Aspecte que el fabricant ens va confirmar repetidament. Paradoxalment qui ha de comprar les bombes defensa l'oferta més cara.

- El dia 18/12/2006 i amb una justificació de preus percentual de la partides, apareixen amb la seva oferta de FLOWSERVE signada (obligat per ASG segons en comenta personalment el fabricant) i proposant una rebaixa del 50% en la seva justificació inicial del muntatge (tampoc és gens extraordinari si tenim en compte l'exagerada quantia d'hores que arribaven a comptar per a poder justificar els seus preus) i un 6% en l'oferta de l'equip, ens suggereixen que aquesta és la seva última proposta i que ens estudiem els seus preus. EL dia 20/12/2006 ens reunim de nou per a veure si s'apropaven les postures (algunes de les bombes es podrien encaixar, altres de cap manera). En aquesta reunió ens fan arribar tots els canvis proposats, únicament canvien preus de bombes, i REGSEGA els diu que a la tarda se'ls farà arribar un comparatiu amb una contraoferta nostra per apropar postures. En aquesta revisió s'observa que l'oferta de les bombes és diferent a la proposta i simplement descompten un 6% sense el 50% del muntatge. Davant això se'ls crida per a confirmar si es tractava d'un error i se'ns diu que no que la seva oferta era aquesta i que els havíem entès malament. Es a dir es tornen enrere de la proposta de l'anterior reunió.

Després dels intents per arribar a un acord, ASG no han canviat cap oferta de manera substancial, l'únic que han fet ha estat corregir errors de projecte, i atès que el preu de les bombes hauria de ser actualitzable amb base per a l'any 2005 (segons contracte) no han fet pràcticament gens per apropar postures (amb la certesa per part de Regsega que els preus són desmesurats). S'acorda interrompre les negociacions fins després de festes.

Iñaki Fraile Navascués

De: Iñaki Fraile [ifn@regsega.net]
Enviat: dimarts, 6 / novembre / 2007 20:00
Per a: 'Bertran Muntaner, Jordi'
Tema: Relació de documents negociació amb ASG
Fitxers adjunts: H18_NOTA INTERNA SOBRE ASG desajust preu del contracte OCTUBRE_2007.pdf; A01_DECLARACIO CONEIXEMENT OBRES A EXECUTAR VALOR I TERMINI.pdf; A02_PREU CONTRACTAT DESGLOSAT PER SECTORS I ELEMENTS.pdf; A03_ANNEX2-DOCUMENT ACTUALITZAT (pressupost detallat contractat).pdf; B04_PRESSUPOST MASTER-presentat per asg_DESEMBRE_2004.pdf; B05_informe supervisio-MASTER_asg_desembre_2004.pdf; B06_ANALISI ECONÓMIC DE LA PROPOSTA DE ASG A REGSEGA_25_1_2005.pdf; B07_comparativa bancs de preus 20_5_2005.pdf; B08_Acord juliol 2005 nou quadre de preus.pdf; C09_PREUS PER HA CP Contractats.pdf; C10_DISCREPANCIES PREU PROJECTES CONCENTRACIO PARCEL_LARIA_JULIOL 2006.pdf; C11_Enric Vicente_Quatrecasas_preu_contracte_cp_ASG.pdf; D12_desacord preus_DESEMBRE 2006.pdf; E13_Enric Vicente_quatrecasas informe RETORN AVALS_març_2007.pdf; E14_Enric Vicente-2n Informe_devolució_avals_maig_2007.pdf; F15_reunions asg regsega maig 2007.pdf; F16_IÑAKI informe preus per ha asg_maig_2007.pdf; G17_inf catrecasas asg modificacions contracte_juny_2007.pdf

Benvolgut Jordi,

Com varem parlar, et faig tramesa del recopilatori dels documents que poden ser d'ajuda en el procés de negociació amb ASG.

Del total de 18 documents els he classificat cronològicament i a continuació et faig una breu descripció del seu contingut:

A: (1-3): el preu contractat que no coincideix amb el preu adjudicat (de la oferta), ja van fer una **primera negociació de variació de les condicions**. Des de la data d'adjudicació fins a la signatura del contracte, es mantenen negociacions entre membres del Darp i Regsega amb l'Adjudicatari per mirar de ajustar les condicions definitives. Aquestes negociacions donen lloc a certes variacions sobre l'oferta de adjudicació les quals queden reflectides al Consell d'Administració de Regsega de març de 2003 i posteriorment al documents annex num. 2 del propi contracte. El preu contractat es desglossa en el documents annex 2 del contracte.

B: (4-8): Canvi de quadre de preus de referència: presentació del denominat Master desemboca en una nova modificació del les condicions. En contra dels informes tècnics de Regsega es signa al juliol de 2005 una modificació del contracte. **Lectura detallada recomanada del document B06.**

C: (9-11): Les obres de CP: Els primers projectes de obra de concentració provoquen una nova crisi entre ASG i Regsega, queda pales que ASG no vol mantenir els preus compromesos, no vol iniciar les obres fins que no s'utilitzi el quadre de preus de referència. Informe de Quatrecasas corroborant la posició de Regsega. ASG no fa les obres de CP al 2006.

D: (12): El preu de les bombes: sorgeix una nova crisi, no es poden tancar preus d'elements nous perquè els preus proposats per ASG són desmesurats respecte als de mercat. Aprofiten l'urgència de no poder tenir els projectes enllestits per poder regar al 2008. **Recomano la deva lectura detallada.D12**

E: (13-14): El retorn dels avals: dos informes de Quatrecasas respecte al cas i reflexions interessants sobre el contracte.

F(15-16): Intent de solució al les discrepàncies: Reunio entre ASG i Regsega per trobar una solució als conflictes, a resultes d'aquesta reunió ASG genera un document per definir un preu per ha que queda totalment desestimat per part de Regsega degut al seu poc rigor.

G17: Propostes a les possibilitats de modificació del contracte per part de Enric Vicente.

H18: Informe de Regsega. La desviació dels pressupostos dels projectes de xarxa de reg fets per ASG es desvien a l'alça en un 89% sobre el preu de contracte.

Pel altra banda estic preparant un informe refós del conjunt, analitzat per una banda des del punt de vista del compliment estricte del contracte i per una altra banda les possibilitats de modificacions del que ens cal i fins on podem arribar en la cessió dels termes de contracte. Tan aviat el tingui finalitzat t'ho faig arribar.

Atentament,

Iñaki Fraile Navascués
Director General
REGSEGA
ifn@regsega.cat

mòbil: 607 07 44 48